

 ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO FBiH
INSTITUTE FOR PUBLIC HEALTH FB&H

Mreža, kapaciteti i rad zdravstvenih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine

Sarajevo / Mostar, 2025.

Siniša Skočibušić
Šeila Cilović Lagarija

**MREŽA, KAPACITETI I RAD ZDRAVSTVENIH USTANOVA
U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Izdavač

Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine

OJ Sarajevo; M. Tita 9;
Tel.: 00 387 33 564 601;
Fax: 033 564 602;
e-mail: kabinet.sa@zzjzfbih.ba

OJ Mostar; Vukovarska 46;
Tel.: 00 387 36 382 101;
Fax: 036 382 116;
e-mail: kabinet.mo@zzjzfbih.ba

Za izdavača

prim. dr. sc. Siniša Skočibušić, dr. med.

Glavni urednici

prim. dr. sc. Siniša Skočibušić, dr. med.
dr. sc. Šeila Cilović Lagarija, dr. stom.

Uređivački tim

prof. dr. sc. Aida Ramić-Čatak, dr. med.
dr. Senada Tahirović
Neira Čengić
Amna Isaković
Sanela Tukulija
Mirsada Hadžović

Lektura

Maja Kojović

Siniša Skočibušić
Šeila Cilović Lagarija

Mreža, kapaciteti i rad zdravstvenih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine

Sarajevo / Mostar, 2025.

ISBN 978-9958-866-23-4

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i
univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 62802694

Sadržaj

PREDGOVOR.....	7
1. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE	16
2. PREGLED INDIKATORA ZA FEDERACIJU BOSNE I HERCEGOVINE	17
3. ZDRAVSTVENE USTANOVE U FBIH	19
4. RESURSI PRIMARNOG I SPECIJALISTIČKO-KONSULTATIVNOG NIVOA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U FEDERACIJI BiH.....	23
4.1. Primarna zdravstvena zaštita.....	23
4.2. Specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita	27
4.3. Doktori medicine	29
4.4. Medicinske sestre/tehničari	30
Zaključak.....	33
5. RESURSI BOLNIČKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U FEDERACIJI BiH.....	34
5.1. Bolničko stacionarna djelatnost, definicije	34
5.2. Resursi i korištenje bolničke djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine	36
5.3. Bolnički morbiditet u 2023. godini	42
5.4. Letalitet u ustanovama bolničke zdravstvene zaštite	43
Zaključak.....	44
LITERATURA.....	45

PREDGOVOR

Poštovani čitatelji,

pred vama je novo izdanje publikacije “**Mreža, kapaciteti i rad zdravstvenih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine**” koje dolazi nakon gotovo tri decenije od posljednjeg izdanja. Ovo izdanje donosi sveobuhvatan pregled organizacije zdravstvenih ustanova i kapaciteta primarne i bolničke zdravstvene zaštite, koji su ključni za praćenje i unapređenje zdravstvene zaštite u našoj zajednici.

U proteklom razdoblju svjedočili smo značajnim društvenim, ekonomskim i demografskim promjenama, uključujući starenje stanovništva, migracijske tokove i promjene u zdravstvenim potrebama, koje su nametnule potrebu za prilagođavanjem organizacije zdravstvenog sistema. U skladu s tim, ovo izdanje donosi pregled mreže zdravstvenih ustanova, analizu kapaciteta i rada, kao i resursa na različitim nivoima zdravstvene zaštite, s posebnim fokusom na izazove i mogućnosti.

Sadržaj publikacije prati dosadašnji oblik, s naglaskom na primarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu. Novina u ovom izdanju

je uključivanje **Odabranih zdravstvenih indikatora za razdoblje 2000. - 2023. godine**, koji su usklađeni s metodologijom zdravstvenog izvještavanja Svjetske zdravstvene organizacije.

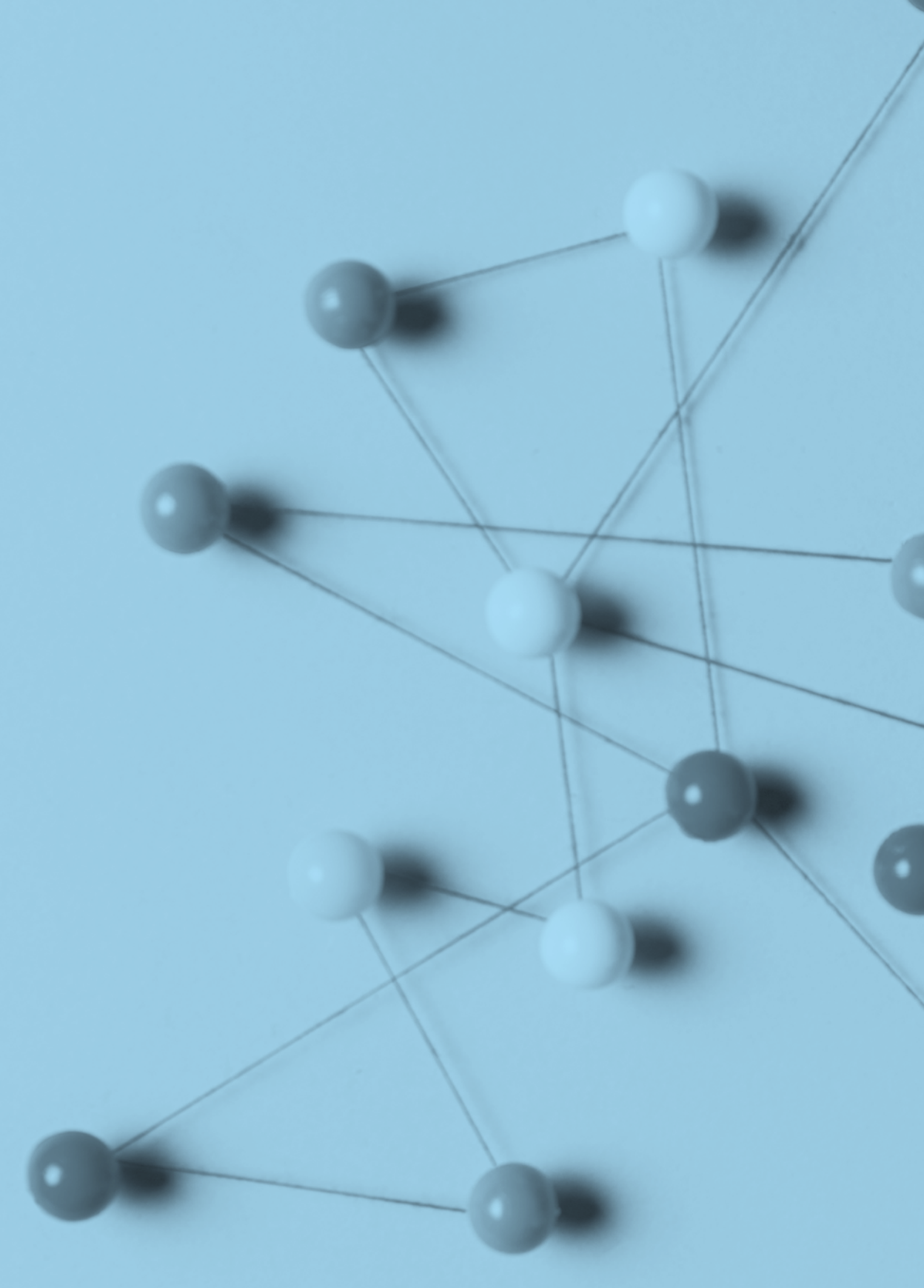
Ovi indikatori omogućavaju praćenje ključnih trendova u zdravlju stanovništva i pruženim uslugama, te su temelj za donošenje strateških odluka u zdravstvenom sektoru.

Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine i dalje ostaje posvećen svojoj misiji unapređenja javnog zdravstva u Federaciji BiH, nastojeći osigurati bolju dostupnost i kvalitetu zdravstvene zaštite za sve građane.

Vjerujem da će ova publikacija poslužiti kao vrijedan izvor informacija i alat za unapređenje zdravstvenih politika, **strateško planiranje i poboljšanje dostupnosti i kvaliteta zdravstvenih usluga** u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Zahvaljujem svim članovima uredničkog tima i stručnjacima koji su dali svoj doprinos u prikupljanju i analizi podataka te izradi ovog važnog dokumenta.

S poštovanjem,
prim. dr. sc. Siniša Skočibušić, dr. med.
Ravnatelj Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine

A network diagram consisting of several nodes (spheres) connected by thin lines. The nodes are arranged in a roughly circular pattern, with some nodes connected to multiple other nodes, forming a complex web. The nodes are in shades of white and light blue. The background is a solid light blue color.

**ODABRANI
ZDRAVSTVENI
INDIKATORI
2000-2023**

Tabela 1. Baza indikatora "Zdravlje za sve/Health for All" (HFA), 2000. - 2023. godina

Indicator#	Indicator title	Source:	Pop. group	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
1. Demographic and socioeconomic										
#999999	Mid-year population, total	Federal Institute for Statistics	Total	2325537	2307343	2315270	2321058	2324712	2328434	2325018
#999999	Mid-year population, male	Federal Institute for Statistics	Male	1104630	1095988	1099255	1102503	1099920	1101958	1137682
#999999	Mid-year population, female	Federal Institute for Statistics	Female	1220907	1211355	1216015	1218555	1224792	1226476	1187336
#999998	Live births, total	Federal Institute for Statistics	Total	24888	23577	23058	23168	22250	21934	21602
#999998	Live births, male	Federal Institute for Statistics	Male	12861	12105	11829	12083	11476	11287	11207
#999998	Live births, female	Federal Institute for Statistics	Female	12027	11472	11229	11085	10774	10647	10395
#998006	Fertility rate	Federal Institute for Statistics	Total	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
#075402	Number of stillborn	Federal Public Health Institute	Total	107	116	98	109	123	110	105
#990000	GNP, US\$ per capita	Federal Institute for Statistics	Total	2931	3089	3318	3436	3864	5152	5840
Indicator#	Indicator title	Source:	Pop. group	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
2. Health status										
#045301	New cases, tuberculosis	Federal Public Health Institute	Total	1555	1581	1601	1529	1427	1349	1361
#045310	New cases, hepatitis - total	Federal Public Health Institute	Total	1762	860	362	-	-	-	-
#045311	New cases, hepatitis - A	Federal Public Health Institute	Total	1579	731	83	53	22	25	46
#045312	New cases, hepatitis - B	Federal Public Health Institute	Total	115	129	101	109	73	109	101
#045321	New cases, syphilis	Federal Public Health Institute	Total	21	19	10	5	18	9	15
#045322	New cases, gonococcal infections	Federal Public Health Institute	Total	21	14	11	3	4	2	2
#045331	New cases, pertussis	Federal Public Health Institute	Total	33	27	72	30	18	36	38
#050101	Number of new cases, measles	Federal Public Health Institute	Total	34	26	26	15	23	15	8
#050102	Number of new cases, malaria	Federal Public Health Institute	Total	2	0	1	0	2	1	0
#050103	Number of new cases, diphtheria	Federal Public Health Institute	Total	0	0	0	-	-	-	-
#050104	Number of new cases, tetanus	Federal Public Health Institute	Total	0	1	0	0	1	0	3
#050105	Number of new cases, acute poliomyelitis	Federal Public Health Institute	Total	0	0	0	1	0	1	4
#050107	Number of new cases, congenital rubella	Federal Public Health Institute	Total	0	0	0	-	-	-	-
#050108	Number of new cases, neonatal tetanus	Federal Public Health Institute	Total	0	0	0	-	-	-	-
#050120	Number of new cases, rubella	Federal Public Health Institute	Total	75	44	54	38	19	28	22
#050121	Number of new cases, mumps	Federal Public Health Institute	Total	3512	3020	1307	172	109	70	65
#050302	New cases, clinically diagnosed AIDS	Federal Public Health Institute	Total	2	1	3	3	3	4	6
#045601	Number of cases, malignant neoplasms, total	Federal Public Health Institute	Total	6722	7279	7140	-	-	-	-
#991051	Number of new cases of cancer, all sites, total	Federal Public Health Institute	Total	-	-	-	-	-	-	-
#991051	Number of new cases of cancer, all sites, male	Federal Public Health Institute	Male	-	-	-	-	-	-	-
#991051	Number of new cases of cancer, all sites, female	Federal Public Health Institute	Female	-	-	-	-	-	-	-
#991001	Number of new cases of cancer, all sites /100 000	Federal Public Health Institute	Total	-	-	-	-	-	-	-
#105601	New cases, female breast cancer	Federal Public Health Institute	Female	-	-	-	-	-	-	-
#100601	New cases, female breast cancer/100 000	Federal Public Health Institute	Female	-	-	-	-	-	-	-
#105401	New cases of cervix uteri cancer	Federal Public Health Institute	Female	-	-	-	-	-	-	-
#100401	New cases of cervix uteri cancer/100 000	Federal Public Health Institute	Female	-	-	-	-	-	-	-
#991052	Number of new cases of trachea / bronchus/lung cancer,total	Federal Public Health Institute	Total	-	-	-	-	-	-	-
#991052	Number of new cases of trachea / bronchus/lung cancer,male	Federal Public Health Institute	Male	-	-	-	-	-	-	-
#991052	Number of new cases of trachea / bronchus/lung cancer,female	Federal Public Health Institute	Female	-	-	-	-	-	-	-
#991002	Number of new cases of trachea / bronchus/lung cancer/100 000	Federal Public Health Institute	Total	-	-	-	-	-	-	-
#045606	Number of cases, diabetes mellitus	Federal Public Health Institute	Total	35992	31332	30529	-	-	-	-
#045602	Number of cases, mental disorders	Federal Public Health Institute	Total	56460	48364	47487	-	-	-	-
#045605	Number of cases, chronic obstructive pulmonary diseases	Federal Public Health Institute	Total	36310	30370	36617	-	-	-	-

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2328359	2327195	2327318	2337660	2338270	2338277	2219131	2215997	2210994	2206231	2201193	2196233	2190098	2184680	2168602	2156846	2150054
1189032	1138757	1138818	1143879	1145752	1160651	1087882	1086617	1084267	1082238	1080156	1077981	1075017	1072549	1063923	1058241	1055271
1139327	1188438	1188500	1193781	1192518	1177626	1131249	1129380	1126727	1123993	1121037	1118252	1115081	1112131	1104679	1098605	1094783
21715	22920	22129	21646	21161	21228	19575	19823	19317	19110	19824	18899	18088	17211	16390	16538	16174
11293	11730	11480	11199	10981	11014	10092	10156	9868	9914	10247	9742	9342	8901	8370	8525	8588
10422	11190	10649	10447	10180	10214	9483	9667	9449	9196	9577	9157	8677	8310	8020	8103	7586
1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3	1,1	1,2	1,1
130	129	125	110	76	56	48	51	95	92	84	68	69	53	63	69	53
6556	7367	7172	7388	7604	7655	7831	8045	8452	8857	9331	10010	10584	10187	11634	7343	8187

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1396	1001	1081	966	862	828	772	773	664	547	495	425	379	288	215	247	232
-	286	263	257	210	248	314	250	116	78	113	78	80	29	39	68	66
72	69	11	10	2	29	140	63	8	1	4	3	5	0	0	13	8
112	139	122	137	112	118	104	114	60	43	60	37	40	19	26	31	51
17	11	5	7	5	6	5	6	4	9	9	5	42	9	3	5	7
2	-	4	7	-	6	3	4	2	1	-	1	10	0	0	1	1
41	41	23	28	28	14	39	41	12	16	116	93	17	8	1	0	34
156	8	16	25	5	12	6	3426	1677	118	13	16	1332	2	2	2	0
1	-	...	1	2	-	1	-	-	-	1	1	1	1	0	0	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	-	...	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	19	66	2018	12	9	4	5	8	14	1	3	3	0	1	0	0
52	54	35	170	5913	1989	122	117	56	86	78	57	50	13	12	25	23
4	4	2	3	5	3	4	6	4	4	1	7	4	4	10	11	8
-	10900	11471	12207	11928	13102	14079	15708	14628	16214	14665	15177	17758	15440	18195	18866	18261
-	4069	5085	3360	3209	4559	3267	4907	4747	6573	5199	**	**	**	**	**	**
-	2167	2722	1678	1631	2830	1757	2497	2368	3458	2691	**	**	**	**	**	**
-	1902	2363	1682	1578	2179	1510	2497	2384	3115	2506	**	**	**	**	**	**
-	174,8	219,0	143,7	137,2	195,1	137,8	2410	203,3	298,6	236,7	**	**	**	**	**	**
-	425	560	465	419	488	307	208,5	538	574	556	**	**	**	**	**	**
-	35,7	47,8	38,9	35,1	41,6	26,1	47,4	45,7	51,2	49,7	**	**	**	**	**	**
-	131	177	151	123	174	99	169	158	215	115	**	**	**	**	**	**
-	11,1	15,1	12,6	10,3	9,8	8,4	14,4	13,4	19,2	10,3	**	**	**	**	**	**
-	599	842	601	586	773	569	798	664	997	766	**	**	**	**	**	**
-	479	669	490	474	607	448	621	508	768	605	**	**	**	**	**	**
-	120	173	111	112	166	121	177	156	229	161	**	**	**	**	**	**
-	25,7	37	25,7	25,1	33,1	24	34,25	28,4	34,9	34,9	**	**	**	**	**	**
-	44935	46065	50688	58734	62213	71602	70986	70620	77881	76808	78274	64594	77625	93942	89758	90904
-	63637	62550	64008	67065	72677	78690	80867	74420	77938	80739	79383	63437	61835	66864	76146	84479
-	36744	37367	36234	35938	35511	39684	41514	41048	42830	46483	40945	34634	30839	30308	30206	34291

Indicator#	Indicator title	Source:	Pop.group	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
3. Maternal and child health										
#285602	Number of all live births to mothers aged 35+ year	Federal Public Health Institute	Total	2322	2657	2317	2178	2085
#285601	Number of all live births to mothers aged under 20	Federal Public Health Institute	Total	1570	1466	1403	1298	1403
#4250	% of all live births to mothers aged under 20	Federal Public Health Institute	Total	66,80%	6,30%	6,30%	5,90%	6,50%
#4260	% of livebirths,mothers 20-34 years /all livebirths	Federal Public Health Institute	Total	82,80%	83,20%	82,90%	83,80%	83,50%
#4270	% of livebirths,mothers age 35 +years / all livebirths	Federal Public Health Institute	Total	9,90%	11,50%	10,40%	9,90%	9,70%
#4281	Number of caesarean sections	Federal Public Health Institute	Total
#4280	Caesarean sections per 1000 live births	Federal Public Health Institute	Total
#4290	% of live births,weighing 2500 g or more	Federal Public Health Institute	Total
#4300	% of pre-term deliveries	Federal Public Health Institute	Total
Indicator# Indicator title Source: Pop.group 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006										
4. Lifestyles										
#115302	Number of persons injured in road traffic accidents	Federal Institute for Statistics	Total	6677	-	-	-	-
Indicator# Indicator title Source: Pop.group 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006										
5. Environment										
#220200	Microbiological foodborne disease, total number of outbreaks	Federal Public Health Institute	Total	4	5	8	-	-	-	-
#225203	Microbiological foodborne disease, total number of victims	Federal Public Health Institute	Total	1072	845	1021	-	-	-	-
Indicator# Indicator title Source: Pop.group 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006										
6. Health care										
#275210	Number of hospitals	Federal Public Health Institute	Total	23	23	21	23	23	23	23
#275205	Number of hospital beds	Federal Public Health Institute	Total	8202	8066	8095	8055	8182	8176	8133
#992761	Number of psychiatric care beds	Federal Public Health Institute	Total	663	643	632	620	643	662	647
#275206	Number of primary health care units	Federal Public Health Institute	Total	1019	879	872	861	894	861	876
#275201	Number of physicians	Federal Public Health Institute	Total	3652	3721	3696	3772	3612	3683	3767
#270321	% physicians working in hospitals	Federal Public Health Institute	Total	43,40%	43,70%	43,90%	46,51%	46,78%	47,13%	48,94%
#270322	% nurses working in hospitals	Federal Public Health Institute	Total	42,60%	44,10%	43,20%	42,76%	43,91%	45,27%	44,35%
#992783	Number of general practitioners in PHC	Federal Public Health Institute	Total	641	579	581	462	452	466	477
#275203	Number of dentists (PP)	Federal Public Health Institute	Total	516	511	514	519	440	436	482
#275204	Number of pharmacists (PP)	Federal Public Health Institute	Total	275	260	276	268	268	263	269
#275202	Number of qualified nurses including midwives & feldshers (PP)	Federal Public Health Institute	Total	11302	11183	11309	11464	11105	11300	11520
#275209	Number of midwives (PP)	Federal Public Health Institute	Total	797	802	822	837	807	829	808
#365301	Number of physicians graduating	Federal Institute for Statistics	Total	62	107	101	-	-	-	-
#365302	Number of nurses graduating	Federal Institute for Statistics	Total	2076	1848	2074	-	-	-	-
#365304	Number of pharmacists graduating	Federal Institute for Statistics	Total	27	39	35	-	-	-	-
#365303	Number of dentists graduating	Federal Institute for Statistics	Total	22	25	42	-	-	-	-
#992952	Number of inpatient care discharges	Federal Public Health Institute	Total	209909	200198	201551	211977	211026	220216	222442
#992901	Inpatient care, average length of stay in days	Federal Public Health Institute	Total	10,1	11,3	10,1	9,8	9,7	8,7	9,1
#992913	Bed occupancy rate in hospitals, in percent	Federal Public Health Institute	Total	71,90%	77,00%	69,40%	69,50%	68,60%	64,10%	68,50%
#992801	Ambulatory care, average number of contacts per person	Federal Public Health Institute	Total	3,0	3,0	2,9	3,8	4,2	3,5	4,5
#280106	% infants immunized against tuberculosis	Federal Public Health Institute	Total	89,68%	92,50%	91,90%	91,30%	93,40%	95,00%	96,00%
#280101	% infants immunized against diphtheria	Federal Public Health Institute	Total	82,23%	91,70%	73,90%	82,90%	79,10%	88,00%	90,00%
#280102	% infants immunized against tetanus	Federal Public Health Institute	Total	82,23%	91,70%	73,90%	82,90%	79,10%	88,00%	90,00%
#280103	% infants immunized against pertussis	Federal Public Health Institute	Total	82,23%	91,70%	73,90%	82,90%	79,10%	88,00%	90,00%
#280104	% infants immunized against measles	Federal Public Health Institute	Total	88,61%	91,70%	86,00%	83,50%	85,30%	85,00%	81,00%
#280105	% infants immunized against poliomyelitis	Federal Public Health Institute	Total	85,15%	92,30%	81,30%	84,80%	81,70%	89,00%	90,00%
#280107	% infants immunized against haemophilus influenza type B	Federal Public Health Institute	Total	-	-	-	31,90%	80,90%	88,00%	89,00%
#280108	% infants immunized against hepatitis B	Federal Public Health Institute	Total	85,10%	-	67,70%	64,90%	9,50%	86,00%	88,00%
#280109	% infants immunized against mumps	Federal Public Health Institute	Total	-	91,70%	86,00%	83,50%	85,30%	85,00%	81,00%
#280110	% infants immunized against rubella	Federal Public Health Institute	Total	-	91,70%	86,00%	83,50%	85,30%	85,00%	81,00%
#310703	Autopsy rates for hospital deaths	Federal Public Health Institute	Total	2,45%	2,22%	2,00%	2,03%	1,56%	0,80%	1,24%

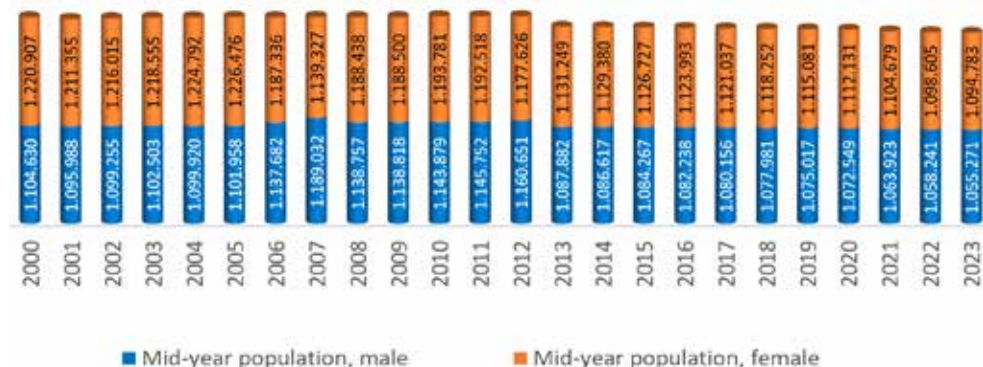
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2065	2415	1922	2279	2227	2539	2560	2829	2428	2591	3029	3049	2851	2895	2829	2860	2924
1359	1072	1087	926	948	794	761	668	811	801	628	544	580	532	518	464	374
6,30%	5,00%	5,40%	4,80%	5,40%	3,82%	3,90%	3,40%	4,20%	4,14%	3,20%	3,00%	3,20%	3,10%	3,20%	2,80%	2,30%
83,90%	84,40%	84,90%	83,00%	83,70%	83,94%	83,00%	82,20%	83,13%	82,33%	81,20%	85,30%	81%	79,80%	81,90%	79,50%	79,20%
9,50%	11,10%	9,60%	11,70%	10,50%	12,22%	13,10%	14,40%	12,64%	13,52%	15,56%	17,36%	15,82%	16,80%	17,20%	17,30%	18,10%
...	4105	3806	3080	4598	4823	4597	4730	4788	4909	5038	4910
...	189,5	190	157,8	217,28	232,26	235,1	240,7	249,3	254,2	258,6	279,6
...	95,80%	94,90%	95,40%	95,42%	94,40%	94,44%	94,15%	94,00%	94,23%	94,20%	94,50%
...	3,70%	3,40%	3,00%	3,73%	3,40%	3,50%	3,34%	3,73%	3,30%	3,70%	3,40%

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
-	2	2	6	1	2	-	2	2	1	2	1	6	0	0	0	0
-	720	534	672	685	645	445	426	412	376	468	17	376	0	0	0	0

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
23	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
8165	8091	8409	8597	8598	8549	8183	8361	8322	8309	8206	7954	7872	8258	8595	8582	8622
644	732	730	679	716	719	682	588	574	572	538	587	561	564	545	569	569
889	840	879	938	897	911	929	924	993	977	983	918	918	943	961	966	966
3979	4117	4268	4355	4443	4519	4625	4801	4764	4755	4810	4922	5092	5233	5279	5387	5401
48,91%	47,80%	46,40%	48,60%	48,10%	48,63%	49,00%	48,47%	49,24%	48,60%	47,00%	46,50%	44,80%	43,30%	44,70%	44,60%	45,60%
45,72%	45,00%	43,60%	46,70%	46,52%	47,11%	47,30%	46,70%	47,50%	46,70%	44,94%	45,30%	42,60%	39,00%	39,70%	39,00%	40,90%
428	500	527	554	516	593	665	671	673	676	735	860	1023	944	959	994	980
459	476	491	595	587	593	576	581	581	596	604	588	612	576	587	575	574
268	285	280	284	304	314	318	324	321	326	331	370	360	425	432	435	431
11621	12010	12193	12740	12814	13070	13223	13337	13216	13342	13204	13425	13513	13947	14129	14241	13970
786	818	820	831	834	847	755	737	717	704	687	689	701	694	685	689	669
187	229	258	267	149	270	310	244	347	291	375	416	360	475	440	510	551
277	2146	2153	2081	2121	480	859	622	398	278	361	432	602	502	487	668	418
83	91	78	183	143	186	182	244	306	231	201	174	324	264	174	355	218
108	66	73	55	68	79	75	57	65	10	85	74	94	160	137	94	113
220272	230572	235977	242375	242001	242872	240589	246417	238228	243505	242381	245026	244276	192518	222016	236524	249323
9,2	9	8,7	8,5	8,3	8,1	7,9	7,7	7,6	7,3	7,1	7,0	6,9	6,7	6,4	6,2	6,2
67,50%	70,10%	66,90%	65,20%	63,20%	62,60%	63,60%	61,90%	59,50%	58,30%	57,90%	58,90%	58,60%	43,10%	45,20%	46,50%	47,40%
4,3	3,7	4,2	6,1	6,0	6,0	6,3	6,5	6,4	6,7	6,6	6,4	6,0	4,8	5,4	5,9	5,5
96,00%	96,10%	97,00%	95,00%	95,00%	98,80%	94,20%	98,10%	95,70%	96,40%	97,70%	95,20%	92,70%	95,00%	93,10%	94,50%	94,30%
90,50%	90,60%	90,00%	83,20%	88,60%	90,20%	86,50%	86,20%	76,30%	72,90%	68,70%	72,80%	80,20%	62,60%	66,50%	68,90%	64,50%
90,50%	90,60%	90,00%	83,20%	88,60%	90,20%	86,50%	86,20%	76,30%	72,90%	68,70%	72,80%	80,20%	62,60%	66,50%	68,90%	64,50%
90,50%	90,60%	90,00%	83,20%	88,60%	90,20%	86,50%	86,20%	76,30%	72,90%	68,70%	72,80%	80,20%	62,60%	66,50%	68,90%	64,50%
96,20%	83,50%	91,00%	87,50%	87,84%	92,20%	87,30%	89,10%	77,90%	63,50%	63,90%	68,40%	68,50%	52,30%	55,10%	52,70%	56,30%
91,80%	92,30%	90,00%	83,20%	88,60%	90,20%	86,50%	86,20%	76,40%	71,70%	68,70%	72,80%	80,20%	62,60%	66,50%	68,90%	64,50%
91,30%	92,70%	86,00%	80,20%	85,00%	74,80%	87,50%	89,30%	79,40%	60,90%	68,70%	62,10%	78,00%	61,40%	65,60%	68,40%	64,90%
89,70%	88,40%	86,00%	83,80%	88,73%	87,30%	88,60%	89,40%	78,80%	72,90%	72,00%	79,50%	81,60%	67,20%	71,60%	70,40%	70,80%
96,20%	83,50%	91,00%	87,50%	87,84%	92,20%	87,30%	89,10%	77,90%	63,50%	63,90%	68,40%	68,50%	52,30%	55,10%	52,70%	56,30%
96,20%	83,50%	91,00%	87,50%	87,84%	92,20%	87,30%	89,10%	77,90%	63,50%	63,90%	68,40%	68,50%	52,30%	55,10%	52,70%	56,3
1,00%	1,40%	1,35%	1,00%	1,13%	1,10%	1,06%	0,34%	0,35%	0,40%	0,80%	0,60%	0,60%	0,40%	0,50%	0,50%	0,50%

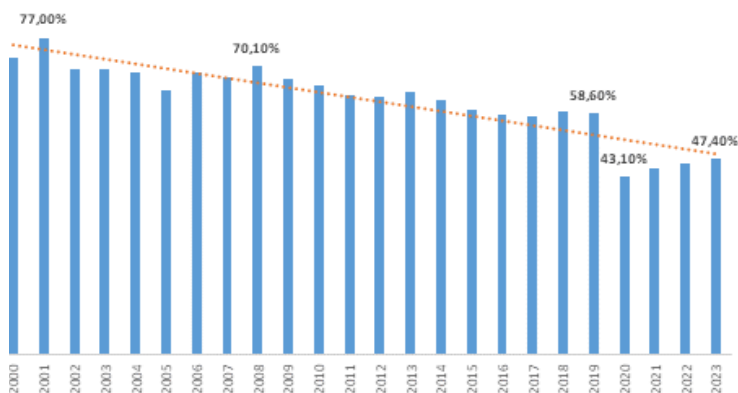
Grafikon 1. Stanovništvo prema spolu od 2000. do 2023. godine u Federaciji BiH

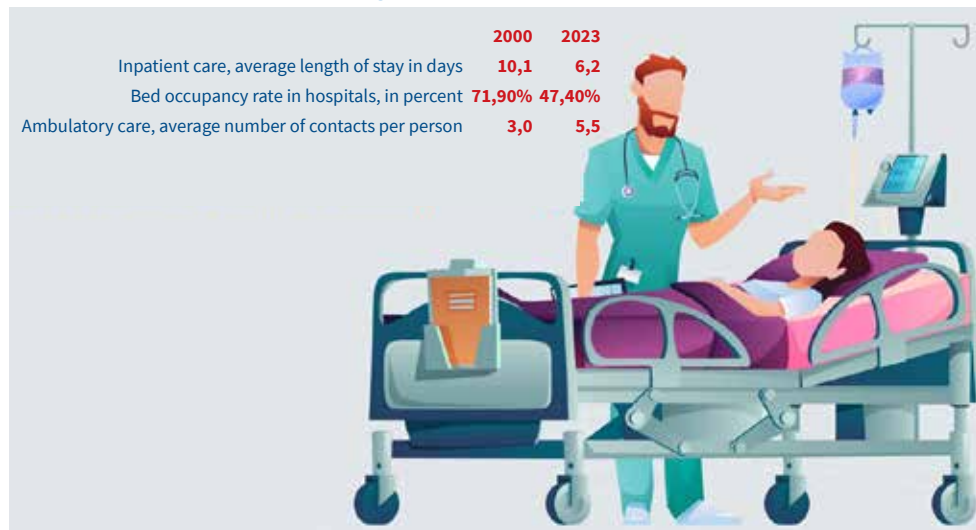
Grafikon 2. Prikaz broja živorođenih/mrtvorodenih od 2000. do 2023. godine u Federaciji BiH

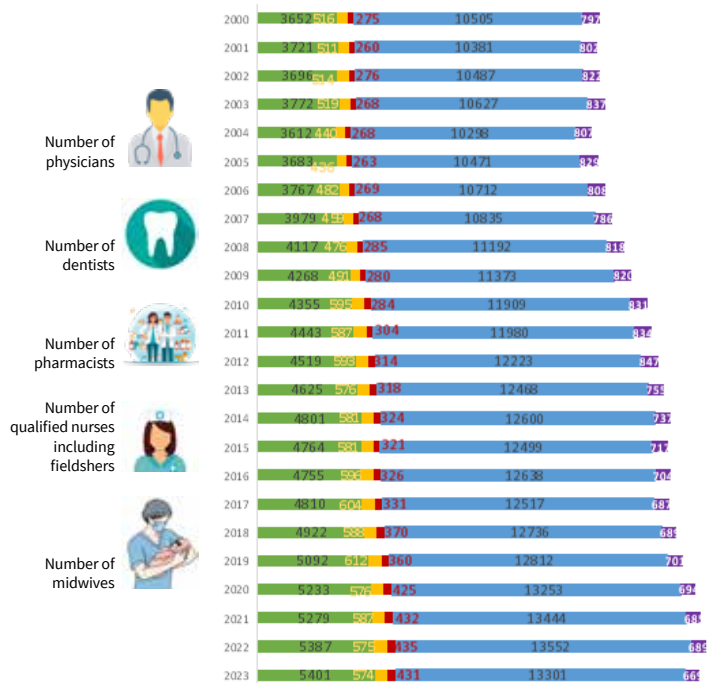
Grafikon 3. Godišnja zauzetost kreveta u bolnicama od 2000. do 2023. godine u Federaciji BiH

Grafikon 4. Prosječna dužina ležanja (dani), godišnja zauzetost kreveta i prosječan broj kontakata po osobi u bolnicama u 2000. i 2023. godini u FBiH

Grafikon 5. Prikaz broja zaposlenih radnika u zdravstvenim ustanovama prema profilu od 2000. do 2023. godine u Federaciji BiH

1. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Zdravstvena zaštita u BiH formalno se temelji na načelima solidarnosti, sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, efikasnosti, dostupnosti i cjelovitog pristupa međutim, mogućnost pristupa zdravstvenim uslugama, kao i njihov kvalitet nisu jednaki na području svih kantona unutar Federacije BiH.

Pružanje zdravstvene zaštite u Federaciji BiH uređeno je u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti FBiH (Sl. novine FBiH 46/10, 75/13). Organizacija cjelokupnog sistema zdravstvene zaštite mora biti funkcionalno povezana i usklađena po nivoima s ciljem obezbjeđenja zdravstvene zaštite cjelokupnom stanovništvu u Federaciji BiH. Zdravstvena zaštita u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) provodi se primjenom mjera primarne, specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite. Podjela poslova između primarne, specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite i javnog zdravstva obavlja se u zavisnosti od poslova i zadataka, složenosti medicinskih postupaka, specijalnosti zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, opreme

te specifičnosti pojedinih područja (član 19. Zakon o zdravstvenoj zaštiti FBiH, Sl. novine FBiH 49/10, 75/13). S ciljem kontinuiranog pružanja zdravstvene zaštite neophodan je jedinstven sistem upućivanja pacijenata sa jednog nivoa na drugi nivo zdravstvene zaštite.

Zdravstvena zaštita u Federaciji BiH pruža se kroz organizovan rad zdravstvenih radnika i saradnika u okviru javnih zdravstvenih ustanova koje pružaju osnovnu i specijalizovanu medicinsku njegu, kao i privatnih zdravstvenih ustanova koje nude različite vrste usluga, uglavnom specijalističkih i dijagnostičkih, a u skladu sa stručno-medicinskom doktrinom i uz upotrebu zdravstvenih tehnologija.

Dokument *Mreža, kapaciteti i rad zdravstvenih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine* će prikazati indikatore koji se odnose na ljudske resurse i kapacitete, kao i pružene usluge te zauzetost zdravstvenih ustanova u Federaciji BiH u periodu od 2019. do 2023. godine.

2. PREGLED INDIKATORA ZA FEDERACIJU BOSNE I HERCEGOVINE

Osnova analize dokumenta “Mreža, kapaciteti i rad zdravstvenih ustanova u Federaciji Bosne i Hercegovine” je baza podataka “Zdravlje za sve“ s akcentom na indikatore koji se odnose na rad, mrežu i kapacitete zdravstvenih ustanova. Baza “Zdravlje za sve/Health for All” (HFA) sadrži indikatore po definiciji WHO/EURO u cilju monitoringa

politike “Zdravlje za sve“ u Evropi. Navedeni pokazatelji daju uvid u zdravstveno stanje stanovništva/ mortalitet, morbiditet, onesposobljenost, determinante zdravlja/ životne stilove, okoliš, zdravstvenu zaštitu i ostale demografske i socio-ekonomske indikatore.

Tabela 2. Odabrani HFA pokazatelji/ Selected HFA Indicator

Indicator# Health care	Indicator title	Source:	Pop. group	2019	2020	2021	2022	2023
#275210	Number of hospitals	Institute for public health FB&H	Total	24	24	24	24	24
#275205	Number of hospital beds	Institute for public health FB&H	Total	7.872	8.258	8.595	8.582	8622
#992761	Number of psychiatric care beds	Institute for public health FB&H	Total	561	564	545	569	569
#275206	Number of primary health care units	Institute for public health FB&H	Total	918	943	961	966	966
#275201	Number of physicians	Institute for public health FB&H	Total	5.092	5.233	5.279	5.387	5.401
#270321	% physicians working in hospitals	Institute for public health FB&H	Total	44,8%	43,3%	44,7%	44,6%	45,6%
#270322	% nurses working in hospitals	Institute for public health FB&H	Total	42,6%	39,0%	39,7%	39,0%	40,9%
#992783	Number of general practitioners in PHC	Institute for public health FB&H	Total	1.023	944	959	994	980
#275203	Number of dentists (PP)	Institute for public health FB&H	Total	612	576	587	575	574
#275204	Number of pharmacists (PP)	Institute for public health FB&H	Total	360	425	432	435	431
#275202	Number of qualified nurses including midwives & feldshers (PP)	Institute for public health FB&H	Total	13.513	13.947	14.129	14.241	13970
#275209	Number of midwives (PP)	Institute for public health FB&H	Total	701	694	685	689	669
#365301	Number of physicians graduating	Institute for public health FB&H	Total	360	475	440	510	551
#365302	Number of nurses graduating	Institute for public health FB&H	Total	602	502	487	668	418
#365304	Number of pharmacists graduating	Institute for public health FB&H	Total	324	264	174	355	218
#365303	Number of dentists graduating	Institute for public health FB&H	Total	94	160	137	94	113
#992952	Number of inpatient care discharges	Institute for public health FB&H	Total	244.276	192.518	222.016	236.524	249323
#992901	Inpatient care, average length of stay in days	Institute for public health FB&H	Total	6,9	6,7	6,4	6,2	6,2
#992913	Bed occupancy rate in hospitals, in percent	Institute for public health FB&H	Total	58,6%	43,0%	45,2%	46,5%	47,4
#992801	Ambulatory care, average number of contacts per person	Institute for public health FB&H	Total	6,0	4,8	5,4	5,9	5,5

HFA pokazatelji postali su široko korišteni i poznati kao zajednički okvir za međunarodno prikupljanje podataka, usklađivanje, diseminaciju i korištenje osnovnih zdravstvenih statistika u regiji. Obuhvataju ne samo zdravstveni sektor, već i zdravstvene aspekte drugih sektora, pri čemu su naravno detaljniji u pogledu zdravstvenog statusa i zdravstvenih

usluga. Dostupnost i kvalitet podataka razlikuju se između različitih pokazatelja i zemalja. Ovi pokazatelji se koriste za evaluaciju politika zdravlja, kao i za praćenje postizanja globalnih i regionalnih zdravstvenih ciljeva. Na temelju njih donose se odluke o budućim zdravstvenim prioritetima i potrebama za intervencijama u zdravstvu.

3. ZDRAVSTVENE USTANOVE U FBIH

U osiguravanju i provođenju zdravstvene zaštite u FBiH učestvuju zdravstvene ustanove, privatne prakse, zavodi zdravstvenog osiguranja, Agencija za kvalitet i akreditaciju u zdravstvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, komore iz oblasti zdravstva, poslodavci, obrazovne i druge ustanove, humanitarne,

vjerske, sportske i druge organizacije, udruženja, porodica i građani.

Shematski su prikazane javne zdravstvene ustanove u kojima se pruža zdravstvena zaštita, dok su tabelarno razvrstane na nivou kantona u kojima djeluju i prema okviru djelovanja.

Shema 1. Javne zdravstvene ustanove u Federaciji BiH

Tabela 3. Pregled zdravstvenih ustanova na području Federacije Bosne i Hercegovine

DOMOVI ZDRAVLJA

Unsko-sanski kanton

Dom zdravlja Bihać
 Dom zdravlja Bosanska Krupa
 Dom zdravlja Bosanski Petrovac
 Dom zdravlja Bužim
 Dom zdravlja Cazin
 Dom zdravlja Ključ
 Dom zdravlja Sanski Most
 Dom zdravlja Velika Kladuša

Posavski kanton

Dom zdravlja Odžak
 Dom zdravlja Orašje
 Dom zdravlja Domaljevac Šamac

Hercegovačko-neretvanski kanton

Dom zdravlja Čapljina
 Dom zdravlja Čitluk
 Dom zdravlja Jablanica
 Dom zdravlja Konjic
 Dom zdravlja Mostar
 Dom zdravlja Stari grad Mostar
 Dom zdravlja Neum
 Dom zdravlja Prozor-Rama
 Dom zdravlja Prozor-Šćipe
 Dom zdravlja Ravno
 Dom zdravlja Stolac
 Dom zdravlja Uzunovići

Tuzlanski kanton

Dom zdravlja Banovići
 Dom zdravlja Čelić
 Dom zdravlja Doboj Istok
 Dom zdravlja Gračanica
 Dom zdravlja Gradačac
 Dom zdravlja Kalesija
 Dom zdravlja Kladanj
 Dom zdravlja Lukavac
 Dom zdravlja Srebrenik
 Dom zdravlja Teočak
 Dom zdravlja Tuzla
 Dom zdravlja Šapna Zvornik
 Dom zdravlja Živinice

Zeničko-dobojski kanton

Dom zdravlja Breza
 Dom zdravlja Doboj Jug
 Dom zdravlja sa poliklinikom Kakanj
 Dom zdravlja Maglaj

Dom zdravlja Olovo
 Dom zdravlja Tešanj
 Dom zdravlja Vareš
 Dom zdravlja sa poliklinikom Visoko
 Dom zdravlja Usora
 Dom zdravlja sa poliklinikom Zavidovići
 Dom zdravlja Zenica
 Dom zdravlja Žepče

Bosansko-podrinjski kanton

Dom zdravlja Goražde
 Dom zdravlja Prača-Pale
 Dom zdravlja Ustikolina-Foča

Srednjobosanski kanton

Dom zdravlja Jajce
 Dom zdravlja Donji Vakuf
 Dom zdravlja Bugojno
 Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje
 Dom zdravlja Novi Travnik
 Dom zdravlja Travnik
 Dom zdravlja Vitez
 Dom zdravlja Busovača
 Dom zdravlja Kiseljak
 Dom zdravlja Fojnica
 Dom zdravlja Kreševo

Zapadnohercegovački kanton

Dom zdravlja Grude
 Dom zdravlja Ljubuški
 Dom zdravlja Posušje
 Dom zdravlja Široki Brijeg

Kanton Sarajevo

Dom zdravlja Centar
 Dom zdravlja Hadžići
 Dom zdravlja Ilijaš
 Dom zdravlja Ilidža
 Dom zdravlja Novi Grad
 Dom zdravlja Novo Sarajevo
 Dom zdravlja Stari Grad
 Dom zdravlja Trnovo
 Dom zdravlja Vogošća

Kanton 10

Dom zdravlja Drvar
 Dom zdravlja Glamoč
 Dom zdravlja Kupres
 Dom zdravlja Livno
 Dom zdravlja Tomislavgrad

BOLNIČKA DJELATNOST

UNIVERZITETSKO KLINIČKI CENTRI

Univerzitetsko Klinički Centar Tuzla
JU Klinički centar Univerziteta u Sarajevu
Sveučilišna klinička bolnica Mostar

KANTONALNE BOLNICE

Kantonalna bolnica "Dr. Irfan Ljubijankić" Bihać
Kantonalna bolnica Orašje
Kantonalna bolnica Zenica
Kantonalna bolnica Goražde
JU Kantonalna bolnica "Dr. Safet Mujić" Mostar
Kantonalna bolnica "Fra Mihovil Sučić" Livno

OPĆE BOLNICE

Opća bolnica Sanski Most
JZU Opća bolnica "Dr. Mustafa Beganović"
Gračanica
Opća bolnica Tešanj
Opća bolnica Travnik

ZAVODI

Zavod za javno zdravstvo FBiH

Zavod za javno zdravstvo Unsko-sanskog kantona
Zavod za javno zdravstvo Posavskog kantona
Zavod za javno zdravstvo Tuzlanskog kantona
JU Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica
Zavod za javno zdravstvo Bosansko-podrinjskog kantona
Zavod za javno zdravstvo Srednjobosanskog kantona
Zavod za javno zdravstvo Hercegovačko-neretvanskog kantona
Zavod za javno zdravstvo Zapadnohercegovačkog kantona
Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo
Zavod za javno zdravstvo Kantona 10

Opća bolnica "Dr. fra Mato Nikolić" Nova Bila
Opća bolnica Jajce
Opća bolnica Bugojno
Opća bolnica Konjic
Opća bolnica "Prim. dr. Abdulah Nakaš" Sarajevo

SPECIJALNE BOLNICE

JU Bolnica za plućne bolesti i TBC Travnik
JU Psihijatrijska bolnica Kantona Sarajevo

SPECIJALNA ZDRAVSTVENO-SOCIJALNA USTANOVA

JU Zavod za bolesti ovisnosti Kantona Sarajevo (dnevna bolnica)

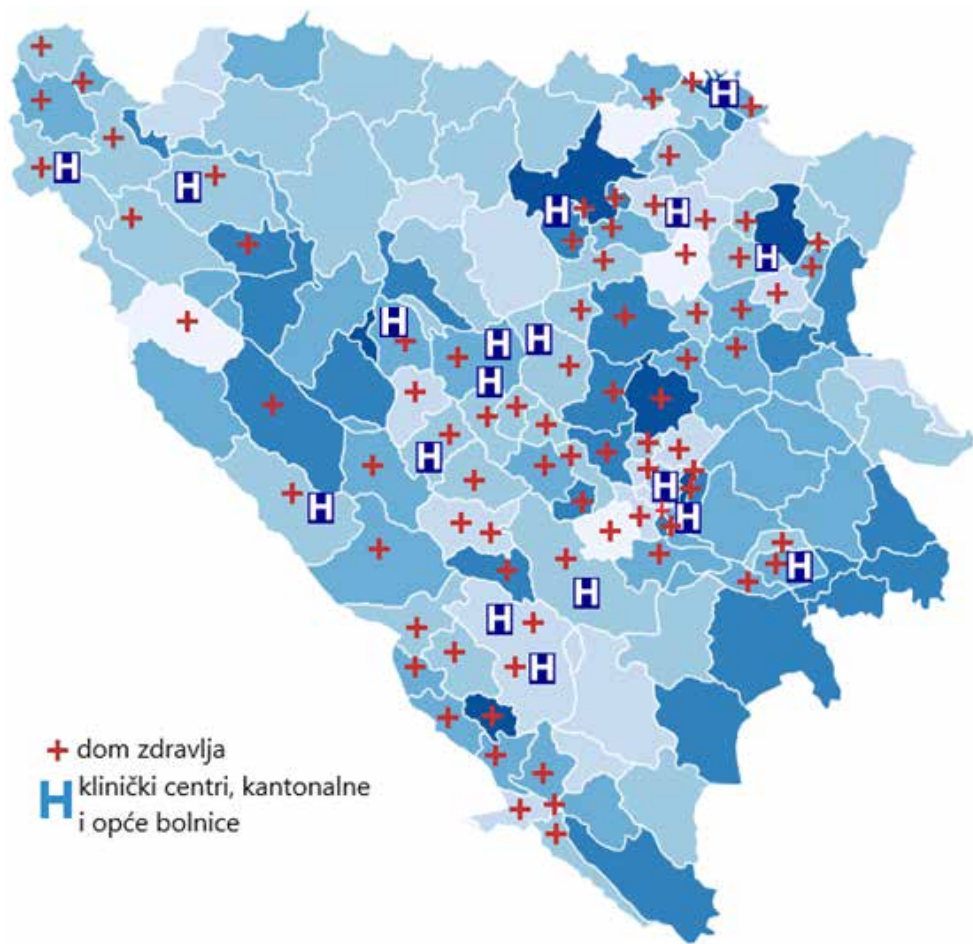
REHABILITACIONI CENTRI/LJEČILIŠTA

ZU Lječilište Gata Bihać
JZU Centar za medicinsku rehabilitaciju i banjsko liječenje "Ilidža" Gradačac
Lječilište "Reumal" Fojnica

Zavod za transfuzijsku medicinu Federacije Bosne i Hercegovine
JU Zavod za medicinu rada Kantona Sarajevo

JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo
JU Zavod za zaštitu zdravlja studenata Univerziteta Kantona Sarajevo
JU Zavod za sportsku medicinu Kantona Sarajevo
Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju Sarajevo
JU Zavod za zdravstvenu zaštitu zaposlenika MUP-a Kantona Sarajevo
JU Zavod za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva Kantona Sarajevo
JZU "Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona"
Zavod za medicinu rada i sportsku medicinu Zeničko-dobojskog kantona
Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju-RJ Tuzla

Kartografski prikaz domova zdravlja i bolnica (klinički centri, kantonalne i opće bolnice) na području Federacije BiH

4. RESURSI PRIMARNOG I SPECIJALISTIČKO-KONSULTATIVNOG NIVOA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U FEDERACIJI BiH

Primarna i specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita, 2023. godina

1.855

Doktora medicine

1.404

Od toga specijalista u PZZ

3.302

Medicinske sestre/tehničara u PZZ

1.272

Specijalista u specijalističko-konsultativnoj zdravstvenoj zaštiti

1.982

Medicinske sestre/tehničara u specijalističko-konsultativnoj zdravstvenoj zaštiti

6,6

Broj posjeta po stanovniku u PZZ i specijalističko-konsultativnoj zdravstvenoj zaštiti

2.150.054

Stanovnika u FBiH u 2023. godini

4.1. Primarna zdravstvena zaštita

Primarna zdravstvena zaštita odnosi se na osnovni nivo zdravstvenih usluga na prvi kontakt pacijenta sa zdravstvenim sistemom. Ovaj nivo zdravstvene zaštite ključan je za održavanje oštrog zdravlja stanovništva. Primarna zdravstvena zaštita obuhvata širok spektar usluga uključujući prevenciju, liječenje osnovnih bolesti, rehabilitaciju i savjetovanje te usmjerava pacijente na specijalističke usluge kad je to potrebno.

U kontekstu Federacije Bosne i Hercegovine, primarna zdravstvena zaštita se obično pruža putem domova zdravlja, ambulanti i drugih osnovnih zdravstvenih ustanova.

Uloga primarne zdravstvene zaštite u Federaciji BiH, kao i u drugim zemljama, postaje sve važnija u kontekstu jačanja

zdravstvenih sistema, smanjenja broja dana bolničkog liječenja i unaprjeđenja opšteg zdravlja zajednice. Kvalitetna primarna zdravstvena zaštita također ima veliki uticaj na smanjenje troškova bolničkog liječenja jer omogućava pravovremenu intervenciju i sprječava nastanak težih zdravstvenih stanja.

Primarna zdravstvena zaštita (PZZ) obuhvata:

- rano otkrivanje, sprječavanje i suzbijanje uzroka obolijevanja i povrjeđivanja;
- učešće u podizanju i održavanju psihofizičke i zdravstvene sposobnosti radnika za rad;
- brigu za očuvanje zdravlja i liječenja svih članova porodice;

- provođenje mjera zdravstvene zaštite i brigu o zdravstvenom stanju i unaprjeđenju zdravlja učenika, studenata, omladine, sportista i ocjenu njihove sposobnosti za školovanje i rad, kao i mjere zdravstvene zaštite i brigu o zdravstvenom stanju građana starijih od 65 godina, osoba s invaliditetom i drugih osoba;
- zdravstvenu zaštitu nespecifičnih i specifičnih plućnih oboljenja;
- praćenje higijensko-epidemiološke situacije u životnoj i radnoj okolini uz preduzimanje potrebnih mjera;
- provodi edukaciju zdravstvenih radnika.
- snabdijevanje lijekovima i drugim sredstvima za liječenje;
- upućivanje pacijenata na specijalističko-konsultativne preglede te na bolničko i drugo liječenje kao i provođenje post-hospitalnog postupka;
- koordinaciju i provođenje nužnih dijagnostičkih i terapijskih postupaka.

Primarna zdravstvena zaštita naročito provodi:

- mjere zdravstvene zaštite djece predškolskog uzrasta, brigu o njihovom zdravstvenom stanju i unaprjeđenju zdravlja i učestvuje u podizanju psihofizičke sposobnosti;
- brigu o zdravstvenoj zaštiti žena za vrijeme trudnoće, porođaja i nakon porođaja te o drugim zdravstvenim potrebama žena;
- mjere za promociju prirodne ishrane dojenčeta-dojenja;
- mjere zdravstvene zaštite osoba sa smetnjama u razvoju;
- ispitivanje nepovoljnog uticaja okoline na zdravstveno stanje i zdravstvenu sposobnost radnika za rad i drugih građana;
- hitnu medicinsku pomoć;
- liječenje u ordinaciji, odnosno u stanu osiguranika;
- kurativne i rehabilitacijske mjere;
- mjere prevencije, liječenja i saniranja usta i zuba;

Primarna zdravstvena zaštita provodi se i organizuje u timskom radu u kojem učestvuju najmanje jedan doktor medicine i medicinska sestra, odnosno zdravstveni tehničar. Poslove u primarnoj zdravstvenoj zaštiti obavlja doktor medicine, doktor stomatologije i magistar farmacije, porodični doktor, specijalista opće medicine i medicine rada, pedijatar, specijalista iz oblasti javnog zdravstva, specijalisti ginekologije, školske medicine, specijalista pulmolog i specijalista medicinske biohemije ili diplomirani inženjer medicinske biohemije, sa svojim saradnicima.

U provođenju pojedinačnih mjera primarne zdravstvene zaštite, a posebno u zdravstvenoj zaštiti radnika, djece predškolskog i školskog uzrasta, učestvuju i psiholog, logoped i socijalni radnik, odnosno drugi stručnjaci za pojedina pitanja te zaštite. Zdravstveni radnici u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u timskom radu sarađuju sa doktorima medicine drugih specijalnosti u specijalističko-konsultativnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.

Efikasna organizacija zdravstvenog sistema, koja uključuje mrežu primarne zdravstvene zaštite i specijalističko-konsultativne službe, ključna je za pružanje kvalitetne i pravovremene zdravstvene usluge svim građanima.

Tabela 4. Primarna zdravstvena zaštita, pregled po kantonima, 2019. - 2023. godina (broj doktora medicine, broj posjeta, broj posjeta na jednog doktora medicine)

Kanton	2019			2020			2021			2022			2023		
	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje
Unsko-sanski	127	541.483	4.264	128	470.738	3.677	126	659.902	5.237	142	725.596	5.110	136	704.403	5.179
Posavski	24	95.511	3.980	24	93.786	3.908	23	100.077	4.351	16	100.058	6.254	24	119.285	4.970
Tuzlanski	470	2.767.145	5.887	480	2.051.026	4.273	470	2.372.601	5.048	481	2.375.870	4.939	490	2.511.417	5.125
Zeničko-dobojski	306	1.590.108	5.196	343	1.459.350	4.255	303	1.515.920	5.003	305	1.820.533	5.969	303	1.927.392	6.361
Bosansko-podrinjski	28	181.803	6.493	44	154.188	3.504	39	195.319	5.008	44	189.683	4.311	43	197.514	4.593
Srednjobosanski	139	686.050	4.936	144	646.498	4.490	143	685.439	4.793	132	772.410	5.852	158	797.514	5.048
Hercegovačko-neretvanski	187	992.723	5.309	242	628.141	2.596	221	705.574	3.193	229	908.849	3.969	231	885.842	3.835
Zapadnohercegovački	56	372.776	6.657	63	307.389	4.879	60	341.744	5.696	64	345.292	5.395	62	378.894	6.111
Kanton Sarajevo	409	2.212.361	5.409	383	2.000.761	5.224	387	2.244.316	5.799	391	2.363.005	6.043	360	2.729.980	7.583
Kanton 10	25	150.095	6.004	40	167.176	4.179	47	199.127	4.237	42	175.083	4.169	48	210.882	4.393
UKUPNO FBiH	1.771	9.590.055	5.415	1.891	7.979.053	4.219	1.819	9.020.019	4.959	1.846	9.776.379	5.296	1.855	10.463.123	5.640

Zdravstvena zaštita na primarnom nivou obuhvata djelatnost porodične medicine, zdravstvene zaštite djece, djelatnost polivalentnih patronažnih sestara u zajednici,

hitnu medicinsku pomoć, zaštitu reproduktivnog zdravlja žena i specifičnu zdravstvenu zaštitu radnika kao dio medicine rada.

Tabela 5. Broj doktora medicine na 100.000 stanovnika u FBiH u 2023. godini / pregled po službama

Službe	Ukupno doktora medicine	Stopa na 100.000 stanovnika pripadajuće populacije
Služba porodične/obiteljske medicine	1.046	56,3
Služba predškolske medicine	154	127,5
Služba školske medicine	54	31,4
Služba hitne pomoći	380	17,7
Služba za zaštitu reproduktivnog zdravlja žena	116	12,2
Služba medicine rada	54	3,8
Centri za mentalno zdravlje	51	2,4

Broj doktora medicine u Službi porodične/obiteljske medicine iznosi 1.046, odnosno stopa iznosi 56,3 doktora medicine na 100.000 pripadajuće populacije u 2023. godini. U Službi za zaštitu zdravlja predškolske djece registrovana su 154 doktora medicine, sa stopom od 127,5 na 100.000 predškolske djece.

U Službi za zaštitu zdravlja školske djece registrovana su 54 doktora medicine, sa stopom od 31,4 na 100.000 školske djece.

U Službi hitne medicinske pomoći registrovano je 380 doktora medicine, sa stopom od 17,7 na 100.000 stanovnika.

U Službi za zaštitu reproduktivnog zdravlja žena registrovano je 116 doktora

medicine, sa stopom od 12,2 na 100.000 žena iznad 15 godina, a najveća distribucija doktora medicine registrovana je na području Kantona Sarajevo i Zeničko-dobojskog kantona.

U Službi medicine rada registrovana su 54 doktora medicine sa stopom od 3,8 doktora medicine na 100.000 radno-aktivnog

stanovništva (od 19 do 65 godina).

U Centrima za mentalno zdravlje registrovan je 51 doktor medicine ili 2,4 na 100.000 stanovnika (ukupno stanovništvo). Najveća distribucija doktora medicine registrovana je u Zeničko-dobojskom kantonu i Kantonu Sarajevo (Tabela 5.).

Tabela 6. Broj medicinskih sestara/tehničara u FBiH u 2023. godini, na 100.000 stanovnika/pripadajuće populacije

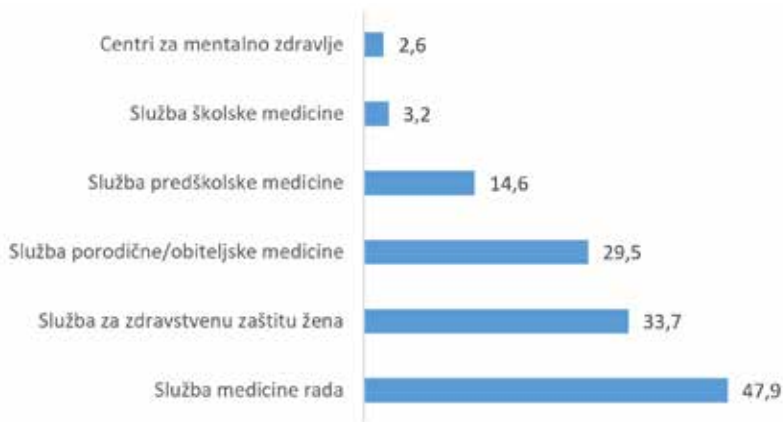
Služba	Ukupno medicinskih sestara/tehničara	Stopa na 100.000 stanovnika pripadajuće populacije
Služba porodične/obiteljske medicine	1.560	84,0
Služba predškolske medicine	278	230,2
Služba školske medicine	119	69,3
Služba hitne pomoći	821	38,2
Služba za zaštitu žena	60	6,3
Služba medicine rada	102	7,2
Centri za mentalno zdravlje	140	6,5
Služba polivalentne patronaže	222	10,3

Najveći broj medicinskih sestara/zdravstvenih tehničara na 100.000 stanovnika registrovan je u Službi za zdravstvenu zaštitu predškolske djece, 230 na 100.000 stanovnika ove populacione grupe (Tabela 6.).

Služba medicine rada ima najviši procenat preventivnog rada (47,9%), što iznosi skoro polovinu od ukupno svih usluga koje se pružaju. U službi za zaštitu žena preventivni rad iznosi jednu trećinu od svih posjeta

koje se realizuju u ovoj službi (33,7%). Na trećem mjestu je Služba porodične/obiteljske medicine koja preventivni rad realizuje u procentu 29,5% svih posjeta.

Niske procenat preventivnog rada prikazuju službe predškolske medicine 14,6%, službe školske medicine imaju procenat od 3,2%, dok centri za mentalno zdravlje imaju najniži procenat preventivnog rada, samo 2,6% (Grafikon 6.).

Grafikon 6. Procenat preventivnih radova u 2023. godini, pregled po službama

4.2. Specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita

Specijalističko-konsultativna zdravstvena djelatnost na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite predstavlja dio zdravstvene djelatnosti koja kroz pružanje vanbolničkih usluga osigurava podršku primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj djelatnosti, s ciljem

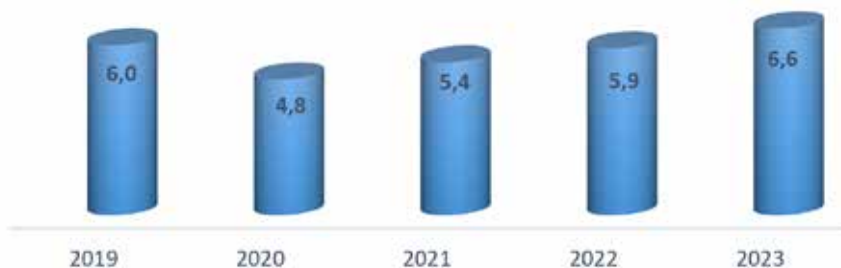
povećanja stepena rješavanja zdravstvenih problema pacijenata i racionalnijeg korištenja resursa u zdravstvu (član 39. Zakon o zdravstvenoj zaštiti FBiH; Sl. novine FBiH 46/10, 75/13).

Tabela 7. Specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita, pregled po kantonima, 2019. - 2023. godina (broj doktora medicine, broj posjeta, broj posjeta na jednog doktora medicine)

Kanton	2019			2020			2021			2022			2023		
	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje
Unsko-sanski	15	167.588	11.173	18	126.750	7.042	22	133.591	6.072	24	154.641	6.443	21	155.082	7.385
Posavski	30	59.992	2.000	31	26.312	849	21	23.396	1.114	21	39.116	1.863	19	47.857	2.519
Tuzlanski	51	231.934	4.548	56	430.665	7.690	24	80.497	3.354	54	218.560	4.047	53	656.482	12.386
Zeničko-dobojski	179	446.131	2.492	186	325.568	1.750	198	400.553	2.023	185	442.678	2.393	183	442.604	2.419
Bosansko-podrinjski	16	42.797	2.675	18	24.306	1.350	21	29.957	1.427	22	37.083	1.686	22	39.843	1.811
Srednjobosanski	50	357.363	7.147	50	249.385	4.988	50	331.127	6.623	50	344.996	6.900	36	435.363	12.093
Hercegovačko-neretvanski	294	751.693	2.557	372	451.364	1.213	353	448.916	1.272	358	468.096	1.308	334	515.960	1.545
Zapadnohercegovački	9	32.889	3.654	9	28.991	3.221	8	26.789	3.349	8	28.831	3.604	8	22.119	2.765
Kanton Sarajevo	753	1.507.139	2.002	567	886.802	1.564	567	1.102.973	1.945	535	1.289.025	2.409	558	1.330.978	2.385
Kanton 10	24	19.556	815	39	37.936	973	33	56.383	1.709	38	77.593	2.042
UKUPNO FBiH	1.397	3.597.526	2.575	1.331	2.569.699	1.931	1.303	2.615.735	2.007	1.290	3.079.409	2.387	1.272	3.723.881	2.928

U 2023. godini registrovan je najveći broj posjeta po jednom doktoru, sa vrijednošću od 4.537 posjeta na jednog doktora medicine. U 2022. godini taj broj je bio dosta niži sa vrijednošću od 4.099 posjeta na jednog doktora medicine (Tabela 8.).

Indikator koji se odnosi na broj posjeta po stanovniku u Federaciji BiH u 2019. godini iznosio je 6,0 a u 2020. godini registrovano je smanjenje indikatora na 4,8 a potom ponovno povećanje u 2023. godini na 6,6.

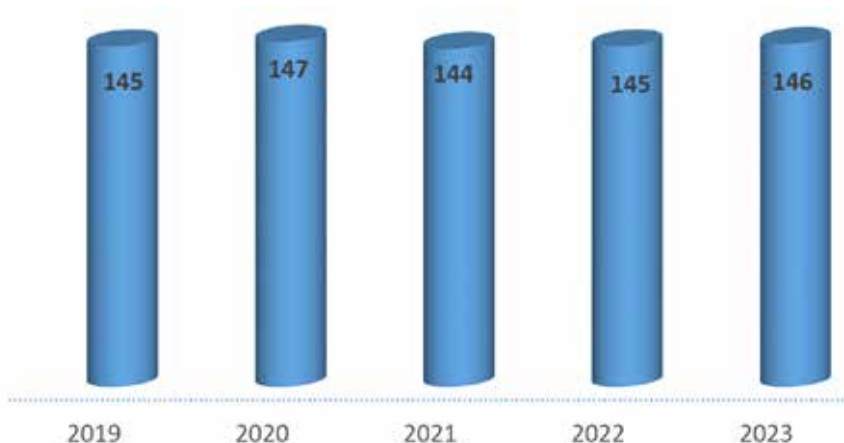

Grafikon 7. Broj posjeta po stanovniku u FBiH, 2019. – 2023. godina (primarna i specijalistička zdravstvena zaštita)

Tabela 8. Specijalističko-konsultativna i primarna zdravstvena zaštita /ukupno/, pregled po kantonima, 2019. - 2023. godina (broj doktora medicine, broj posjeta)

Kanton	2019			2020			2021			2022			2023		
	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje	Doktori medicine	Broj posjeta kod doktora	Broj posjeta na 1 doktora medicine - godišnje
Unsko-sanski	142	709.071	4.993	146	597.488	4.092	148	793.493	5.361	166	880.237	5.303	157	859.485	5.474
Posavski	54	155.503	2.880	55	120.098	2.184	44	123.473	2.806	37	139.174	3.761	43	167.142	3.887
Tuzlanski	521	2.999.079	5.756	536	2.481.691	4.630	494	2.453.098	4.966	535	2.594.430	4.849	543	3.167.899	5.834
Zeničko-dobojski	485	2.036.239	4.198	529	1.784.918	3.374	501	1.916.473	3.825	490	2.263.211	4.619	486	2.369.996	4.877
Bosansko-podrinjski	44	224.600	5.104	62	178.494	2.879	60	225.276	3.755	66	226.766	3.436	65	237.357	3.652
Srednjobosanski	189	1.043.413	5.521	194	895.883	4.618	193	1.016.566	5.267	182	1.117.406	6.140	194	1.232.877	6.355
Hercegovačko-neretvanski	481	1.744.416	3.627	614	1.079.505	1.758	574	1.154.490	2.011	587	1.376.945	2.346	565	1.401.802	2.481
Zapadnohercegovački	65	405.665	6.241	72	336.380	4.672	68	368.533	5.420	72	374.123	5.196	70	401.013	5.729
Kanton Sarajevo	1162	3.719.500	3.201	950	2.887.563	3.039	954	3.347.289	3.509	926	3.652.030	3.944	918	4.060.958	4.424
Kanton 10	25	150.095	6.004	64	186.732	2.918	86	237.063	2.757	75	231.466	3.086	86	288.475	3.354
UKUPNO FBiH	3.168	13.187.581	4.163	3.222	10.548.752	3.274	3.122	11.635.754	3.727	3.136	12.855.788	4.099	3.127	14.187.004	4.537

4.3. Doktori medicine

Grafikon 8. Broj doktora medicine na 100.000 stanovnika u FBiH, 2019. – 2023. godina

Posmatrano na nivou Federacije BiH, u periodu od 2019. do 2023. godine nije zabilježeno značajnije povećanje ili smanjenje broja doktora na 100.000 stanovnika (Tabela 8, Grafikon 8.).

Analizirajući pojedinačno po kantonima možemo uočiti određena odstupanja kroz posmatrani period (Tabela 8.). U periodu od 2019. do 2023. godine u Kantonu Sarajevo došlo je do promjena u broju doktora na 10.000 stanovnika. Prema dostupnim podacima, broj doktora medicine smanjio se za 20% u odnosu na 2019. godinu u pojedinim kantonima, što može imati negativne posljedice na kvalitet

zdravstvene zaštite i pristup zdravstvenim uslugama.

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo FBiH, u publikaciji “Zaposleni u zdravstvenim ustanovama u Federaciji BiH” dostupnoj na linku: <https://www.zzjzfbih.ba/zaposleni-u-zdravstvenim-ustanovama-u-federaciji-bih/>), **registrovano je čak 23,9% zdravstvenih radnika starosti 55 i više godina, a procenat doktora medicine starosti 55 i više godina iznosi 27,9%**. Ovi procenti predstavljaju ozbiljan pokazatelj starenja zdravstvenih radnika i ukazuju na hitnu potrebu za pravovremenim planiranjem ljudskih resursa u zdravstvu.

Tabela 9. Broj doktora medicine na nivou primarne i specijalističko-konsultativne zaštite, na 10.000 stanovnika, pregled po kantonima¹

Kanton	2019	2020	2021	2022	2023
Unsko-sanski	5	6	6	6	6
Posavski	13	13	11	9	11
Tuzlanski	12	12	11	12	13
Zeničko-dobojski	14	15	14	14	14
Bosansko-podrinjski	19	27	27	30	30
Srednjobosanski	8	8	8	7	8
Hercegovačko-neretvanski	22	28	27	28	27
Zapadnohercegovački	7	8	7	8	8
Kanton Sarajevo	28	23	23	22	22
Kanton 10	3	8	11	10	11

4.4. Medicinske sestre/tehničari

Broj medicinskih sestara/tehničara na jednog doktora medicine na nivou primarne i specijalističko-konsultativne zaštite pokazuje različite vrijednosti po kantonima u

2023. godini, a kretao se od 3,9 u Posavskom kantonu do 1,4 u Kantonu Sarajevo (Grafikon 9.).

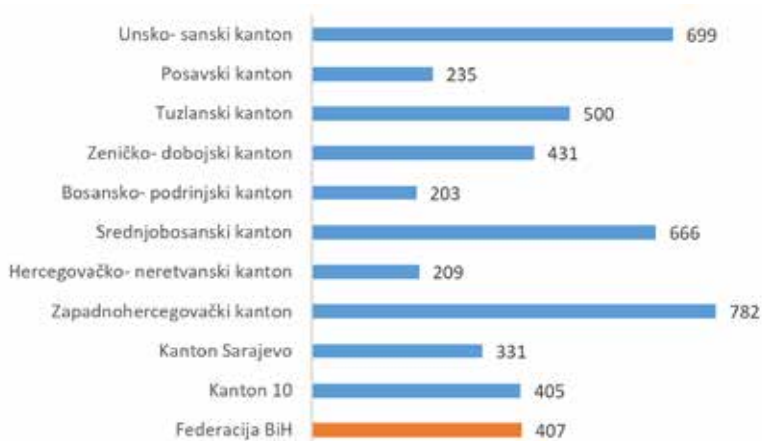

Grafikon 9. Broj medicinskih sestara/tehničara na jednog doktora medicine u 2023. godini, pregled po kantonima

¹ U određenim kantonima brojnost stanovnika je manja te je izračun broja doktora po kantonima izražen na 10.000 stanovnika

Broj stanovnika na jednu medicinsku sestru/tehničara u Federaciji BiH iznosi 407, a najveće vrijednosti registrovane su u Zapadnohercegovačkom kantonu 782 stanovnika,

dok su najmanje vrijednosti registrovane u Bosansko-podrinjskom kantonu, 203 stanovnika na jednu medicinsku sestru/tehničara (Grafikon 10.).

Grafikon 10. Broj stanovnika na jednu medicinsku sestru/tehničara u 2023. godini, pregled po kantonima

Tabela 10. Posjete kod zdravstvenih radnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i broj pacijenata upućenih na specijalističke preglede u FBiH u 2023. godini

PRIMARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	Broj posjeta kod ljekara-UKUPNO	Od toga prve posjete	Ponovne posjete	Posjete kod ostalih zdravstvenih radnika	Kućne posjete ljekara	Kućne posjete ostalih zdravstvenih radnika	Upućeno specijalisti
Unsko- sanski kanton	704.403	156.901	428.166	630.106	4.378	23.870	161.413
Posavski kanton	119.285	44.513	54.772	83.475	3.692	8.613	8.356
Tuzlanski kanton	2.511.417	539.817	1.686.669	1.512.913	22.171	128.083	689.204
Zeničko- dobojski kanton	1.927.392	288.495	1.410.911	1.081.937	12.653	70.612	290.607
Bosansko- podrinjski kanton	197.514	46.934	141.821	498.478	1.436	10.420	38.250
Srednjobosanski kanton	797.514	124.855	560.862	877.364	17.323	31.863	168.277
Hercegovačko- neretvanski kanton	885.842	181.050	603.334	487.471	21.558	88.675	284.938
Zapadnohercegovački kanton	378.894	63.040	278.714	218.381	5.873	7.268	79.912
Kanton Sarajevo	2.729.980	527.432	2.064.391	1.258.569	34.326	50.651	403.402
Kanton 10	210.882	24.249	162.584	59.458	2.171	1.443	60.392
UKUPNO	10.463.123	1.997.286	7.392.224	6.708.152	125.581	421.498	2.184.751

Tabela 11. Bolesti, stanja i povrede registrovane u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u FBiH u 2023. godini/ stopa na 10.000 stanovnika

MKB-X Poglavlja	Oboljela lica					
	MUŠKI	Stopa na 10.000	ŽENSKI	Stopa na 10.000	UKUPNO	Stopa na 10.000
A00-B99	37.911	359	37.642	344	75.553	351
C00-C97	7.975	76	10.286	94	18.261	85
D00-D48	3.498	33	4.575	42	8.073	38
D50-D89	11.840	112	18.026	165	29.866	139
E00-E90	67.807	643	95.858	876	163.665	761
F00-F99	39.732	377	44.747	409	84.479	393
G00-G99	10.662	101	11.967	109	22.629	105
H00-H59	30.375	288	31.365	286	61.740	287
H60-H95	32.939	312	33.521	306	66.460	309
I00-I99	143.762	1.362	164.439	1.502	308.201	1.433
J00-J99	257.225	2.287	250.376	2.287	507.601	2.361
K00-K93	44.537	422	45.611	417	90.148	419
L00-L99	33.065	313	34.494	315	67.559	314
M00-M99	55.662	527	65.650	600	121.312	564
N00-N99	43.094	408	52.148	476	95.242	443
O00-O99	0	0	4.063	37	4.063	19
P00-P96	1.212	11	964	9	2.176	10
Q00-Q99	1.594	15	1.196	11	2.790	13
R00-R99	76.594	726	82.067	750	158.661	738
S00-T98	26.989	256	17.279	158	44.268	206
U00-U99	1.249	12	1.375	13	2.624	12
Z00-Z99	182.430	1.729	156.696	1.431	339.126	1.577
UKUPNO A00-Z99	1.110.152	10.520	1.164.345	10.635	2.274.497	10.579
V01-Y98	12.208	116	7.897	72	20.105	94

Najviše su zastupljena oboljenja respiratornog sistema (J00-J99) sa stopom obolijevanja 2.361/10.000 stanovnika.

ZAKLJUČAK

Zdravstvena zaštita provodi se u jedinstvenom sistemu zdravstvene djelatnosti primjenom mjera primarne, specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene zaštite. Usluge primarne zdravstvene zaštite pružaju su u 80 domova zdravlja sa područnim ambulantama i 11 zavoda za zaštitu zdravlja stanovništva. Na nivou primarne zdravstvene zaštite, pored ostalog, provode se mjere za rano otkrivanje, sprječavanje i suzbijanje uzroka obolijevanja i povrjeđivanja, brigu za očuvanje zdravlja i liječenja svih članova porodice. Prema članu 16. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, svaki pojedinac je dužan da čuva sopstveno zdravlje, zdravlje drugih ljudi, kao i životnu i radnu okolinu. Pojedinac je dužan učestvovati u svim preventivno-zdravstvenim djelatnostima koje se provode u mjestima življenja i rada, a usmjerene su na unaprjeđivanje i čuvanje zdravlja i sprječavanje bolesti.

Usluge primarne zdravstvene zaštite u FBiH u 2023. godini pružalo je 1.855 doktora

medicine sa stopom od 86 na 100.000 stanovnika i 3.302 zdravstvena tehničara sa stopom od 154 na 100.000 stanovnika. Usluge specijalističko-konsultativne djelatnosti pružala su 1.272 specijalista, sa stopom od 59 na 100.000 stanovnika. Broj zdravstvenih medicinskih sestara/zdravstvenih tehničara registrovanih u specijalističko-konsultativnoj djelatnosti iznosi 1.982 ili 92 na 100.000 stanovnika. Broj posjeta na primarnom i specijalističkom nivou u odnosu na broj stanovnika je iznosio 6,6.

Starosna struktura zdravstvenih radnika FBiH predstavlja važan faktor koji može imati značajan uticaj na kvalitet i dostupnost zdravstvene zaštite. Stoga je ključno pratiti starosnu strukturu zaposlenih zdravstvenih radnika, kako bi se uspješno planiralo zapošljavanje mladog kadra.

Prema izvještaju oboljenja, stanja i povreda registrovanih u Primarnoj zdravstvenoj zaštiti u FBiH, broj registrovanih oboljenja u 2023. godini iznosi 2.274.497 ili 10.579 na 10.000 stanovnika.

5. RESURSI BOLNIČKE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE U FEDERACIJI BiH

Bolnička zdravstvena zaštita, 2023. godina

24
Bolnice u FBiH
3
Od toga klinička centra
15
Općih i kantonalnih bolnica
2
Specijalne bolnice
1
Specijalna zdravstvena ustanova
3
Rehabilitaciona centra/lječilišta
2.449
Doktora medicine
5.688
Medicinskih sestara/zdravstvenih tehničara
47,7%
Godišnja zauzetost kreveta
6,2 dana
Prosječna dužina ležanja
2.150.054
Stanovnika u FBiH u 2023. godini

5.1. Bolničko stacionarna djelatnost, definicije

Bolnica je zdravstvena ustanova koja obavlja djelatnost dijagnostike, liječenja, medicinske rehabilitacije i zdravstvene njege pacijenta te mu osigurava boravak i prehranu. Bolnica koja u okviru svog djelovanja ima hirurgsku granu medicine, mora osigurati i najmanje jednu operacionu salu sa pripadajućim prostorima i opremom, a ukoliko ima organizovanu ginekološko-akušersku djelatnost – i porođajnu salu.

Ukoliko bolnica ima organizovano više specijalističkih djelatnosti hirurških (operativnih) grana medicine, s ciljem racionalnog iskorištavanja prostorija mogu se organizovati zajedničke prostorije operacionog bloka, ako to dozvoljavaju građevinsko-tehnički i prostorno-komunikacijski uslovi objekata u kojima su smještene. Operacioni blok mora imati najmanje tri operacione sale na 100 bolesničkih kreveta operativnih

grana medicine i na svakih daljnjih 50 kreveta jednu operacionu salu više i sve ostale (prateće) prostorije svake operacione sale u operacionom bloku, s tim da akušerstvo i oftalmologija moraju imati svaka za sebe posebnu operacionu salu.

Bolnica se organizuje na nivou specijalističkih odjela kao osnovnih organizacionih jedinica.

Transfuzijska djelatnost se organizuje u okviru odjela za transfuziju, u skladu sa propisima o krvi i krvnim sastojcima. **Apotekarska djelatnost** na nivou bolnice organizuje se u okviru bolničke apoteke. Odjel kao osnovna organizaciona jedinica na nivou specijalizacije mora imati najmanje 10 kreveta. Izuzetno, odjel anesteziologije i reanimatologije (jedinica intenzivnog liječenja) mora imati najmanje četiri kreveta. Odjeli u kojima se provodi dijagnostička djelatnost ne moraju imati bolesničke krevete. Odjel u svom sastavu ima ambulante za pružanje specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: bolnička ambulanta). Odjel u svom sastavu može imati odsjeke i dnevnu bolnicu. Odsjek je organizaciona jedinica odjela koja se može organizovati na nivou subspecijalizacije, odnosno na nivou specijalizacije prema anatomskim ili funkcionalnim podjelama. Odsjek u svom sastavu mora imati najmanje pet kreveta.

Dnevna bolnica je organizaciona jedinica odjela za pružanje dijagnostičkih i terapijskih usluga vanbolničkim pacijentima za koje je potreban kratkotrajni boravak u bolnici. Dnevna bolnica mora imati najmanje dva bolesnička kreveta. Bolničke ambulante moraju ispunjavati uslove koji se tiču prostora i opreme a koji su određeni za specijalističko-konsultativne ordinacije/poliklinike. Bolnički odjel treba da ima sobu za izolaciju pacijenata koji su oboljeli, ili se sumnja da boluju od zaraznih bolesti. Soba za izolaciju pacijenata mora obavezno imati

zaseban sanitarni čvor. Bolnički odjel koji obavlja dijagnostičku djelatnost ili drugu medicinsku djelatnost, mora ispunjavati uslove propisane u skladu s djelatnošću.

Opća bolnica je zdravstvena ustanova koja obavlja najmanje djelatnost hirurgije, interne medicine, pedijatrije, ginekologije i akušerstva a koja ima krevete, dijagnostičke i druge mogućnosti prilagođene svojoj namjeni.

Opća bolnica, pored organizovanih bolničkih odjela za djelatnosti hirurgije, interne medicine, pedijatrije, ginekologije i akušerstva, u svom sastavu treba imati i odjele za:

- radiološku, laboratorijsku i drugu dijagnostiku,
- anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje,
- urgentno zbrinjavanje, kao i organizovane jedinice za snadbijevanje lijekovima i medicinskim proizvodima - bolnička apoteka, transfuziološka djelatnost i sterilizacija.

Bolnica mora imati osiguranu:

- medicinsku rehabilitaciju,
- patologiju,
- citološku, mikrobiološku i biohemijsku dijagnostiku,
- mrtvačnicu.

Specijalna bolnica je zdravstvena ustanova za specijalističko-konsultativno i bolničko liječenje određenih bolesti ili određenih grupa stanovništva a ima krevete, dijagnostičke i druge mogućnosti prilagođene svojoj namjeni. Specijalna bolnica mora ispunjavati opće uslove za bolnicu. Specijalna bolnica koja se bavi specijalističko-konsultativnim i bolničkim liječenjem određenih bolesti, ili određenih dobrih grupa stanovništva, mora ispunjavati uslove prostora definisane za sekundarni nivo zdravstvene zaštite određene specijalnosti.

Kantonalna bolnica - za područje jednog ili više kantona može se organizovati i kantonalna bolnica koja, pored uslova predviđenih za opću i specijalnu bolnicu, ispunjava posebne uslove utvrđene kantonalnim zakonom.

Univerzitetsko-klinička bolnica je bolnica koja obavlja tercijarnu zdravstvenu zaštitu za više od polovine registrovanih specijalističkih djelatnosti, stručno usavršavanje, dodiplomsku i postdiplomsku nastavu, kao i naučno istraživački rad za djelatnosti za koje je osnovana.

Univerzitetsko-klinička bolnica mora imati uslove prostora iznad standarda predviđenih za zdravstvene ustanove za specijalističko-konsultativne i bolničke zdravstvene djelatnosti na sekundarnom nivou zdravstvene zaštite.

Univerzitetsko-klinička bolnica mora imati u pogledu prostora i:

- potreban prostor i opremu za nastavnu djelatnost prema zahtjevima za

izvođenje nastave, a u skladu s Odlukom o standardima i normativima za oblast visokog obrazovanja u Federaciji BiH,

- medicinsku biblioteku i/ili dostupnost bazama podataka na internetu 24 sata dnevno.

Univerzitetsko-klinička bolnica za pružanje usluga dijalize, pored prostora utvrđenih za zdravstvenu ustanovu - Centar za dijalizu, mora osigurati i prostoriju za plazmaferezu odgovarajuće veličine, ne manju od 12 m².

Lječilište je zdravstvena ustanova u kojoj se prirodnim ljekovitim izvorima provodi preventivna zdravstvena zaštita, specijalistička i bolnička rehabilitacija.

Ukoliko lječilište pruža i usluge dijalize, može obavljati standardnu dijalizu (bikarbonatna s volumetrijskom kontrolisanom ultrafiltracijom) i on line HDF te mora ispunjavati sanitarno-tehničke, higijenske i uslove prostora propisane za samostalnu ustanovu - Centar za dijalizu.

5.2. Resursi i korištenje bolničke djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine

Za ocjenu rada i funkcionisanja bolnice se koristi više grupa indikatora, a odnose se i na ocjenu uloge bolnice u zajednici i indikatore koji govore o procesu rada, indikatori količine rada te indikatori rezultata i kvaliteta rada. Indikatori su marker zdravstvenog stanja, rezultata rada zdravstvene službe ili raspoloživih izvora koji su sastavljeni tako da omogućavaju praćenje zdravstvenih ciljeva i rezultata rada službe. Indikatori o korištenju, zahtjevima i potrebama za zdravstvenim uslugama imaju poseban značaj i predstavljaju validnu socio-medicinsku osnovu za planiranje razvoja svih kapaciteta

zdravstvene službe.

Prikazani su podaci resursa, kadra zaposlenog u bolnicama, broja kreveta, indikatori rada bolnica i to za kliničke centre, kantonalne bolnice, opće bolnice, specijalne bolnice i rehabilitacione centre – lječilišta. U Federaciji BiH egzistiraju 24 bolnice, od toga 9 općih bolnica, 6 kantonalnih bolnica, 3 univerzitetsko klinička centra, 2 specijalne bolnice, 3 lječilišta i 1 specijalna ustanova-dnevna bolnica. Jedan od indikatora je broj bolnica na 100.000 stanovnika, a iznosi 1.1 na 100.000 stanovnika.

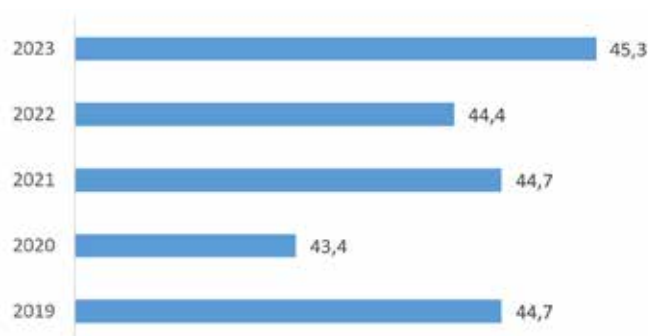
5.2.1. Zdravstveni radnici zaposleni u bolnicama u Federaciji BiH

Ukupan broj doktora medicine kontinuirano raste svake godine na bolničkom nivou zdravstvene zaštite u odnosu na ukupan broj doktora u Federaciji BiH. Postotak

doktora medicine zaposlenih u bolnicama u odnosu na ukupan broj doktora medicine je relativno konzistentan tokom posmatranog perioda (Tabela 12, Grafikon 11.).

Tabela 12. Zdravstveni radnici zaposleni u bolnicama u FBiH, 2019. - 2023. godine

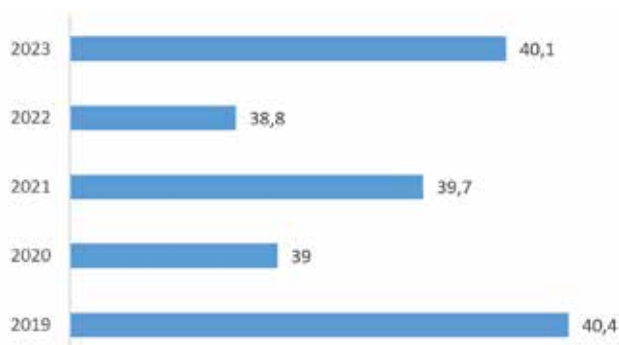
Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Doktori medicine zaposleni u bolnicama	2.278	2.270	2.361	2.393	2.450
Procentat (%) doktora medicine zaposlenih u bolnicama	44.7	43.4	44.7	44.4	45,3
Zdravstveni tehničari ukupno	13.513	13.964	14.129	14.241	13.970
Medicinske sestre/tehničari zaposleni u bolnicama	5.459	5.447	5.612	5.528	5.688
Procentat (%) medicinskih sestara/tehničara zaposlenih u bolnicama	40.4	39.0	39.7	38.8	40

Grafikon 11. Procentat doktora medicine zaposlenih u bolnicama u Federaciji BiH

U odnosu na stanje iz 2019. godine, smanjuje se učešće medicinskih sestara/tehničara zaposlenih u bolnicama od

40,4% do 38,8% u 2022. godini, a potom ponovo raste do 40,1% u 2023. godini (Grafikon 12.).

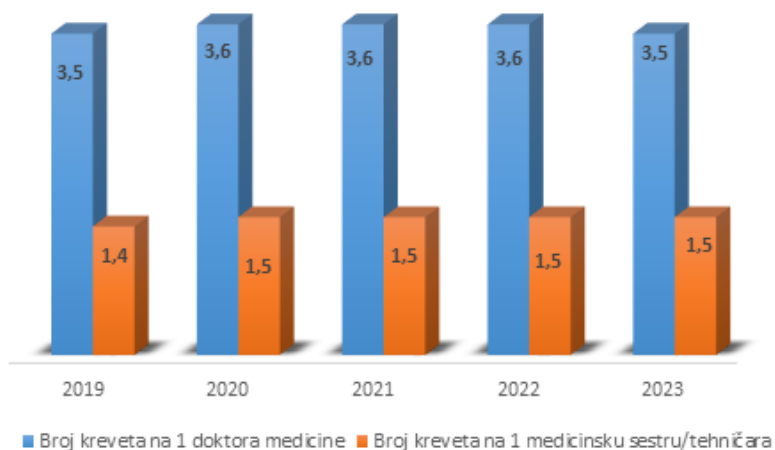

Grafikon 12. Procentat medicinskih sestara/tehničara zaposlenih u bolnicama u Federaciji BiH

Tabela 13. Bolnička djelatnost u Federaciji BiH

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Broj kreveta	7.872	8.258	8.595	8.582	8622
Broj kreveta na 1 doktora medicine	3,5	3,6	3,6	3,6	3,5
Broj kreveta na 1 medicinsku sestru/tehničara	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5
Broj ispisanih bolesnika	244.276	192.518	222.016	236.524	241.956
Broj dana bolničkog liječenja	1.680.365	1.299.404	1.414.965	1.461.678	1.495.930
Godišnja zauzetost kreveta	58,6	43,0	45,2	46,5	47,6
Prosječna dužina ležanja	6,9	6,7	6,4	6,2	6,2

Broj kreveta na jednog doktora medicine i jednu medicinsku sestru/tehničara u periodu od 2019. do 2023. godine nema značajnih odstupanja tokom posmatranih godina. (Grafikon 13.).

Grafikon 13. Broj kreveta na jednog doktora medicine i jednu medicinsku sestru/tehničara, 2019. - 2023. godina

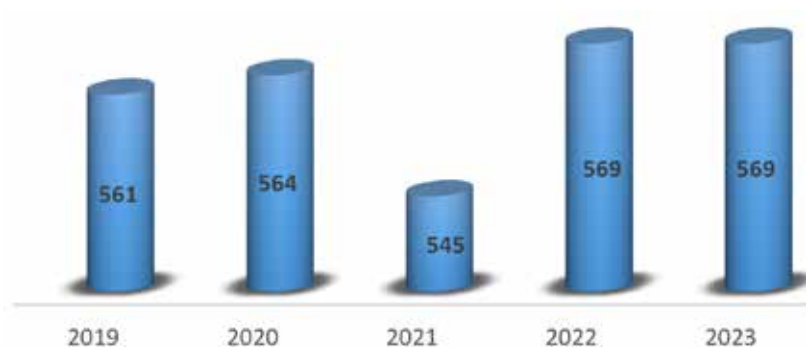
U periodu 2019. - 2023. godine došlo je do blagog porasta raspoloživog broja kreveta u bolnicama za 750 kreveta ili 9,5%. U Kantonu

Sarajevo registrovane su najveće oscilacije u broju kreveta, 254 kreveta više u odnosu na stanje iz 2019. godine (Tabela 14.).

Tabela 14. Broj kreveta u bolnicama, 2019. - 2023. godina, pregled po kantonima*

Kanton	2019	2020	2021	2022	2023
Unsko-sanski	688	752	809	729	729
Posavski	116	136	136	122	122
Tuzlanski	1.610	1.611	1.616	1.621	1.621
Zeničko-dobojski	985	1.139	1.172	1.204	1.111
Bosansko-podrinjski	82	102	102	102	102
Srednjobosanski	1.248	1.253	1.306	1.408	1.528
Hercegovačko-neretvanski	1.046	1.053	1.088	1.045	1.061
Kanton Sarajevo	1.890	2.017	2.144	2.144	2.141
Kanton 10	207	195	222	207	207
UKUPNO FBiH	7.872	8.258	8.595	8.582	8.622

* Zapadnohercegovački kanton nema organizovanu bolničku zdravstvenu zaštitu

Grafikon 14. Broj psihijatrijskih kreveta u bolnicama u FBiH, 2019. - 2023. godine

U periodu 2019. – 2023. godine nema velikih promjena u broju psihijatrijskih kreveta u bolnicama u Federaciji BiH, jedini pad

broja desio se u periodu pandemije Corona virusa, kada je dio kreveta korišten za izolatorij.

Tabela 15. Zauzetost kreveta u bolnicama u FBiH, 2019. - 2023. godina, pregled po kantonima*

Kanton	2019	2020	2021	2022	2023
Unsko-sanski	61,8	39,7	42,6	43,7	32,8
Posavski	55,6	36,3	38,5	38,3	35,4
Tuzlanski	59,5	42,1	46,6	46,4	48,9
Zeničko-dobojski	85,2	50,3	52,7	53,7	59,6
Bosansko-podrinjski	36,7	23,5	37,3	27	14,7
Srednjobosanski	49,0	48,9	38,6	42,3	44,5
Hercegovačko-neretvanski	55,1	44,2	44,4	48,3	52,6
Kanton Sarajevo	55,6	39,9	47,9	50,2	49,9
Kanton 10	31,8	24,7	29,6	23,4	29,2
UKUPNO FBiH	58,6	43,0	45,2	46,5	47,6

* Zapadnohercegovački kanton nema organizovanu bolničku zdravstvenu zaštitu

Zauzetost kreveta u bolnicama pokazuje koliko su kreveti bolnica “popunjeni” tokom određenog perioda. Visoka zauzetost ukazuje na to da bolnica ima visok obim pacijenata, dok niska zauzetost može ukazivati na slabo iskorištene kapacitete ili smanjenje broja pacijenata. Podaci o zauzetosti kreveta pomažu zdravstvenim ustanovama

da planiraju potrebne kapacitete, obezbijede dovoljno resursa za liječenje pacijenata i izbjegnu pretrpanost bolnice te poboljšaju kvalitet usluga. Vrijednost indikatora prosječne zauzetosti kreveta u Federaciji BiH u 2023. godini iznosi 47,6% i smanjena je u odnosu na stanje iz 2019. godine kada je iznosila 58,6%.

Tabela 16. Prosječna dužina ležanja u bolnicama u FBiH, 2019. - 2023. godine, pregled po kantonima

Kanton	2019	2020	2021	2022	2023
Unsko-sanski	6,3	6,1	6,3	5,5	6,1
Posavski	10,6	8,9	9,0	9,5	8,9
Tuzlanski	6,6	6,4	6,1	6,0	6,1
Zeničko-dobojski	7,9	7,4	6,3	6,5	6,4
Bosansko-podrinjski	6,2	7,8	5,6	7,1	6,7
Srednjobosanski	7,4	7,3	7,2	7,3	7,2
Hercegovačko-neretvanski	6,2	6,1	6,1	5,2	5,4
Kanton Sarajevo	6,7	6,8	6,4	6,4	6
Kanton 10	7,0	6,7	6,2	6	6,7
UKUPNO FBiH	6,9	6,7	6,4	6,2	6,2

Prosječna dužina ležanja bolesnika u Federaciji BiH smanjuje se tokom posmatranog perioda, od 6,9 dana u 2019. do 6,2

dana u 2022. i 2023. godini, a trend smanjenja je evidentan u većini kantona u Federaciji BiH.

Tabela 17. Ispisani bolesnici u bolnicama u FBiH, 2019. – 2023. godina, pregled po kantonima

Kanton	2019	2020	2021	2022	2023
Unsko-sanski	24.503	17.821	20.021	21.158	14.388
Posavski	2.214	2.025	2.135	1.797	1.770
Tuzlanski	53.088	38.850	44.868	45.851	47.765
Zeničko-dobojski	38.291	28.563	35.505	36.317	37.796
Bosansko-podrinjski	1.765	1.121	2.484	1.412	821
Srednjobosanski	30.005	30.596	25.673	29.710	34.521
Hercegovačko-neretvanski	33.775	27.665	28.726	35.529	37.893
Kanton Sarajevo	57.222	43.240	58.735	61.779	63.712
Kanton 10	3.413	2.637	3.869	2.971	3.290
UKUPNO FBiH	244.276	192.518	222.016	236.524	241.956

Tokom 2023. godine došlo je do smanjenja ukupnog broja ispisanih pacijenata u bolnicama u Federaciji BiH u odnosu na stanje 2019. godine, a najveće smanjenje broja ispisanih pacijenata registrovano je 2020. godine i iznosilo je 51.758 ili 21,2%. Posmatrajući podatke za 2023. godinu na

nivou kantona, u odnosu na prethodnu godinu, pad broja ispisanih bolesnika je evidentiran u Unsko-sanskom, Posavskom i Bosansko-podrinjskom kantonu, dok je u ostalim kantonima evidentiran porast broja ispisanih bolesnika u bolnicama.

Tabela 18. Pregled indikatora vezanih za rad i funkcionisanje bolnica u Federaciji BiH

Indikator	Klinički centri	Opće bolnice	Kantonalne bolnice	Specijalne bolnice	Rehabilitacioni centri	Ukupno bolnice FBiH
Broj kreveta	3.775	1.492	2.048	492	790	8.597
Broj doktora medicine	1.408	377	598	48	18	2.450
Broj kreveta na 1 doktora medicine	2,7	4,0	3,4	10,3	43,9	3,5
Broj zdravstvenih tehničara	3.248	761	1.493	127	60	5.689
Broj kreveta na 1 zdravstvenog tehničara	1,2	2,0	1,4	3,6	13,4	1,5
Broj ispisanih bolesnika	114.305	49.967	53.799	2.293	20.964	241.328
Broj dana bolničkog liječenja	670.593	260.992	308.750	36.260	219.335	1.495.930
Godišnja zauzetost kreveta	48,7	47,9	41,3	20,2	76,1	47,7
Prosječna dužina ležanja	5,9	5,2	5,7	15,8	10,5	6,2

Broj doktora medicine zaposlenih u bolnicama u Federaciji BiH u 2023. godini iznosio je 2.450 ili 45,3% svih zaposlenih doktora medicine. Najviše doktora medicine zaposleno je u kliničkim centrima 1.408 ili 57,5% udjela, zatim u kantonalnim bolnicama, 602

ili 24,5% udjela (Tabela 18.). Specijalistički kadar u bolnicama zastupljen je sa 70,3%, sa 1.722 doktora medicine specijalista. Odnos broja doktora medicine i zdravstvenih tehničara iznosi 1:2,3 u 2023. godini.

5.3. Bolnički morbiditet u 2023. godini

Bolnički morbiditet odnosi se na broj bolesti ili zdravstvenih stanja koja se javljaju među pacijentima tokom njihovog boravka u bolnici. To je pokazatelj koji se koristi za procjenu učestalosti i vrste zdravstvenih problema koji se pojavljuju tokom hospitalizacije. Praćenje bolničkog morbiditeta pomaže u ocjeni kvaliteta zdravstvene zaštite u bolnicama, kao i u implementaciji strategija za prevenciju i smanjenje komplikacija među hospitalizovanim pacijentima.

Prema izvještaju bolničkog morbiditeta za 2023. godinu, usluge bolničke djelatnosti koristilo je 197.509 lica. Posmatrajući dobnu raspodjelu, stanovništvo starije od

60 godina je među onima koji najviše koriste bolničke usluge (48,9%), zatim stanovništvo od 20 do 60 godina 37,4%, dok je učestalost djece do 14 godina 11,6%. Stariji ljudi koriste bolničke usluge u većoj mjeri nego mlađa populacija, jer sa starenjem dolazi veća potreba za liječenjem i zdravstvenim nadzorom, što uključuje hospitalizacije zbog hroničnih bolesti, povreda i komplikacija. Iako se uzroci hospitalizacije mogu razlikovati u zavisnosti od specifične regije i zdravstvenog sistema, najčešći uzroci uključuju akutne i hronične bolesti, povrede i komplikacije koje nastaju iz tih stanja.

Tabela 19. Bolnički morbiditet, pregled broja bolničkih dana i prosječne dužine ležanja

MKB-X Poglavlja/	Broj dana bolničkog liječenja			Prosječna dužina ležanja-dani
	Muški	Ženski	UKUPNO	
A00-B99	23.536	16.146	39.682	8,9
C00-C97	61.042	54.861	115.903	5,2
D00-D09	435	451	886	6,0
D10-D48	17.784	22.474	40.258	4,7
D50-D89	5.838	8.340	14.178	5,6
E00-E90	9.873	15.892	25.765	7,2
F00-F99	63.850	50.390	114.240	26,3
G00-G99	17.160	19.855	37.015	7,8
H00-H59	7.088	8.061	15.149	1,8
H60-H95	2.389	2.583	4.972	5,8
I00-I99	100.867	85.806	186.673	6,6
J00-J99	50.563	39.300	89.863	6,8
K00-K93	47.410	41.626	89.036	4,5
L00-L99	8.359	7.003	15.362	4,8
M00-M99	20.099	39.338	59.437	7,1
N00-N99	31.262	34.713	65.975	3,2
O00-O99	0	24.628	24.628	3,2
P00-P96	10.996	8.927	19.923	5,7
Q00-Q99	4.534	3.514	8.048	4,6
R00-R99	22.486	19.178	41.664	5,0
S00-T98	33.175	32.588	65.763	6,6
U00-U99	6.987	22.025	29.012	6,6
Z00-Z99	11.898	21.654	33.552	3,9
UKUPNO	557.631	579.353	1.136.984	5,8
V01-Y98	838	1.154	1.992	3,9

5.4. Letalitet u ustanovama bolničke zdravstvene zaštite

Ovaj indikator odnosi se na stopu smrtnosti među pacijentima koji su primljeni na liječenje u bolnice ili druge zdravstvene ustanove. Važan je indikator kvaliteta zdravstvene usluge jer odražava efikasnost medicinske njege, kvalitet dijagnostike, liječenja i specijaliziranih terapija koje se primjenjuju u bolnicama. Letalitet u ustanovama bolničke zdravstvene zaštite predstavlja procenat pacijenata koji su preminuli nakon što su primljeni u bolnicu zbog određene bolesti ili zdravstvenog stanja. S obzirom na raznolikost stanja koja se liječe, letalitet se često koristi za mjerenje smrtnosti povezanih s određenim bolestima pacijenata. Letalitet u bolnicama može biti pod uticajem brojnih faktora uključujući ozbiljnost bolesti prilikom prijema pacijenta, brzinu i učinkovitost započinjanja terapije, dostupnost

specijalističke pomoći, kao i opšte zdravstveno stanje pacijenata (prisustvo komorbiditeta). Iako je letalitet važan indikator, potrebno je analizirati i druge faktore poput kvaliteta zdravstvene usluge, pristupačnosti medicinske tehnologije te kompetencije zdravstvenih radnika, kako bi se stvorila kompletna slika uspješnosti liječenja u bolnicama.

Indikator rada bolnica je procenat lica umrlih u toku hospitalizacije u odnosu na broj ispisanih pacijenata/bolničkih otpusta. Evidentno je da je u periodu 2019. - 2022. godine došlo do porasta smrtnosti u bolnicama zbog pandemije Covid-a, naročito 2021. godine kada je letalitet iznosio 5,9 % (13.000 umrlih lica u odnosu na broj bolničkih otpusta), dok je u 2022. godini nešto niži sa vrijednošću od 3,8%.

Grafikon 15. Letalitet u ustanovama bolničke zdravstvene zaštite u FBiH u periodu 2019. - 2023. godine

ZAKLJUČAK

Bolnica je zdravstvena ustanova koja obavlja djelatnost dijagnostike, liječenja, medicinske rehabilitacije i zdravstvene njege pacijenta te osigurava boravak i prehranu pacijenta. Federacija Bosne i Hercegovine posjeduje 24 bolnice raspoređene u različite kategorije: 9 općih bolnica, 6 kantonalnih bolnica, 3 univerzitetsko-klinička centra, 2 specijalne bolnice, 1 specijalna zdravstveno-socijalna ustanova i 3 rehabilitaciona centra ili lječilišta. Broj bolnica na 100.000 stanovnika iznosi 1.1.

Broj doktora medicine zaposlenih u bolnicama u Federaciji BiH iznosio je 2.450 ili 45,3% svih zaposlenih doktora medicine. Najviše doktora medicine zaposleno je u kliničkim centrima – 1.408 ili 57,5%, zatim u kantonalnim bolnicama – 602 ili 24,5%.

Broj zdravstvenih tehničara zaposlenih u bolnicama u Federaciji BiH iznosio je 5.689 ili 40,7% svih zaposlenih zdravstvenih tehničara.

Ukupan broj kreveta u bolnicama u Federaciji BiH iznosi 8.597. Broj kreveta na 100.000 stanovnika iznosi 399. Najviše kreveta registrovano je u kliničkim centrima (44%) i kantonalnim bolnicama (23,8%), dok je najmanje kreveta u specijalnim bolnicama (5,3%). Najviše kreveta na 100.000 stanovnika registrovano je u Srednjobosanskom kantonu – 624,8 na 100.000

stanovnika. Poredeći sa zemljama okruženja, broj kreveta na 100.000 stanovnika ne pokazuje veća odstupanja. Posmatrajući zemlje regiona, najveće vrijednosti indikatora zauzetosti kreveta registrovane su u Srbiji – 577 kreveta na 100.000 stanovnika i Hrvatskoj – 568 kreveta na 100.000 stanovnika.

Broj bolničkih otpusta u bolnicama u FBiH u 2023. godini iznosi 241.956 ili 112,5/1.000 stanovnika.

Vrijednost indikatora prosječne zauzetosti kreveta u Federaciji BiH u 2023. godini iznosi 47,6% i smanjena je u odnosu na stanje iz 2019. godine kada je iznosio 58,6%. Pad zauzetosti kreveta registrovan je u svim kantonima u posmatranom periodu. Prosječna dužina ležanja bolesnika u Federaciji BiH smanjuje se tokom posmatranog perioda, od 6,9 dana u 2019. do 6,2 dana u 2023. godini, a trend smanjenja je evidentan u većini kantona u Federaciji BiH.

Stariji ljudi, ljudi sa hroničnim bolestima i osobe koje su doživjele povrede predstavljaju najveće grupe koje koriste bolničke usluge. Vodeći uzroci hospitalizacije u bolnicama u FBiH su oboljenja cirkulatornog sistema (100-199) sa stopom hospitalizacije 1.311 na 100.000 stanovnika.

Pacijenti trebaju da prime optimalnu zdravstvenu zaštitu za bilo koju vrstu bolesti na odgovarajućem nivou zdravstvene zaštite.

LITERATURA

- Zavod za javno zdravstvo FBiH. *Zdravstveno statistički godišnjak Federacije Bosne i Hercegovine 2019. – 2023.*, Sarajevo 2023. godina.
- Zavod za javno zdravstvo FBiH. Federalno ministarstvo zdravstva. Standardi i normativi zdravstvene zaštite i nomenklatura usluga u Federaciji BiH: Plava knjiga 2014. Sarajevo / Mostar, 2014.
- Smajkić Arif. Socijalna medicina sa organizacijom zdravstva I dio. Svjetlost, Sarajevo, 1997.
- Cucić V., Simić S., Bjegović V., Živković M., Doknić-Stefanović D. Socijalna medicina, Savremena administracija, Beograd, 2000.
- Jakšić Želimir, Kovačić Luka i suradnici. Socijalna medicina. Zagreb, Medicinska naklada, 2000.
- Kovačić Luka. Organizacija i upravljanje u zdravstvenoj zaštiti. Zagreb, Medicinska Naklada, 2003.
- Zakon o zdravstvenoj zaštiti (“Službene novine FBiH “, broj 46/10 i 75/13)
- Statut JU Zavod za bolesti ovisnosti Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 1/18)
- World Health Organization. European Health for All database (HFA-DB) [online database]. Dostupno na: <http://data.euro.who.int/hfadb/>
- “Health for all” indicators for the WHO European Region and the HFA database [online database]. Dostupno na: <https://digitallibrary.un.org/record/263968?v=pdf>
- Analiza prijava liječenih ovisnika od psihoaktivnih supstanci u Federaciji BiH 2019. – 2023. Dostupno na: https://www.zzjzfbih.ba/wp-content/uploads/2025/01/Analiza_prijava_lijecenih_ovisnika_od_psihoaktivnih_supstanci_u_FBiH_2019._-_2023.pdf
- Zaposleni u zdravstvenim ustanovama u Federaciji BiH. Dostupno na: <https://www.zzjzfbih.ba/zaposleni-u-zdravstvenim-ustanovama-u-federaciji-bih/>

**ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

Organizacijska jedinica u Mostaru

📍 Vukovarska 46
☎ +387 36 382 101
✉ kabinet.mo@zzjzfbih.ba

Organizacijska jedinica u Sarajevu

📍 Maršala Tita 9
☎ +387 33 564 601
✉ kabinet.sa@zzjzfbih.ba

